БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

9-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 105. (2138).
29 МАЙ
СЕШАНБА
1962 ЙИЛ
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси бешинчи чақириқ Олий Советининг саккизинчи сессияси 1962 йил 25 июнда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри, 1962 йил 26 май.

ҚАРДОШЛИК ВА ЯРАТУВЧИЛИК ТИЛИ КОММУНИЗМНИ БАРПО ҚИЛИШГА ЁРДАМ БЕРМОҚДА

Тошкентда миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш масалаларига бағишланган республикалараро илмий конференция очилди

Ёшим қайтган бир негр
бўлганимда ҳам
Эгаллаб олар эдим
русларнинг тилин,
Машқ қилардим
эринмай, бўшашмай бардам,
Шу важданки,
бу тилда
гапирган Ленин.

Совет халқлари КПСС XXII съезди чизиб берган коммунизм қурилишининг порлоқ йўлидан ғолибона одим ташлаб бораётган ҳозирги кунларимизда жанговар шоир Владимир Маяковскийнинг ана шу оташин сўзлари алоҳида салобат билан янграмоқда. Бутун ер юзидаги миллион-миллион меҳнаткашлар улуғ ва қудратли рус тилини қардошлик ва яратувчилик тили, деб атамоқдалар. «Мир», «Дружба», «Спутник», «Москва» сингари оддий ва кишини тўлқинлантирувчи рус сўзлари жаранглаб эшитилмаётган жой планетамизда йўқ. Жаҳоннинг ҳамма мамлакатларида кишилар ёшу қарилигидан қатъи назар, рус тилининг бойлигини эгаллаб олишга интилмоқда. Рус тили жаҳонда биринчи социалистик давлатимиздаги қардош халқларнинг иккинчи она тили бўлиб қолди.

Тошкентда очилган республикалараро илмий конференция миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш проблемаларига бағишланган. Конференцияда қардош иттифоқчи республикалардан келган мактаб, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқитувчилари, халқ маорифи органларининг ходимлари ва олимлар қатнашмоқда.

28 майда Свердлов номли концерт залида конференциянинг биринчи ялпи мажлиси бўлди. Мажлис очилишидан олдин унинг қатнашчилари театр фойесида очилган ва иттифоқчи республикалардаги миллий мактабларнинг рус тилини ўргатиш соҳасида эришган муваффақиятларини тасвирловчи виставкани зўр иштиёқ билан томоша қилдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари М. А. Абдураззоқов, Р. Қурбонов, Е. С. Насриддинова, З. Р. Раҳимбобоева, Ф. Е. Титов, С. Н. Усмонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолигига кандидатлар И. П. Бурмистров, Қ. Муртазоев, КПСС Марказий Комитетининг инструктори Ф. И. Пузирев, Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиуми Раисининг ўринбосари И. В. Бабков, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, И. В. Марцинюк ўтирибдилар.

Президиум столи ёнида Қирғизистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. Б. Бекматова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлимининг мудири А. П. Қаюмов, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлимининг мудири М. Х. Абдуазизова, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими мудирининг ўринбосари С. К. Задин, Тожикистон Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими мудирининг ўринбосари Р. Т. Батяев, Туркманистон Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими мудирининг ўринбосари Б. А. Аннагелдиева, Эстония Компартияси Марказий Комитети фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими мудирининг ўринбосари Г. Э. Сарри, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти У. О. Орифов, Қозоғистон маориф министри А. Шарипов, Ўзбекистон маориф министри Э. Қ. Қодиров, Озарбайжон маориф министри М. Мехтизода, Қирғизистон маориф министри Т. Турғунов, Эстония маориф министри Ф. И. Эйсен, Тожикистон маориф министри М. С. Асимов, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри Т. А. Саримсоқов, РСФСР маориф министрининг ўринбосари М. П. Кашин, Туркманистон маориф министрининг ўринбосари Г. Г. Гаипова, РСФСР Педагогика фанлари академияси миллий мактаблар институтининг директори В. В. Решетов, СССР Фанлар академияси Тилшунослик институтининг старший илмий ходими Н. А. Баскаков, Қорақалпоғистон АССР маориф министри У. Отамуратов, Абхазия АССР маориф министри Б. Г. Тарба, қардош республикалар халқ маорифининг таниқли арбоблари — Ўзбекистон ССР Педагогика илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири А. М. Беляев, Белоруссия ССР Педагогика илмий-тадқиқот институтининг илмий секретари В. К. Андреенко, Грузия ССР Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг сектор мудири К. Мачарашвили, Арманистон ССР Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг ходими З. С. Маркарян, Молдавия ССР Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институтининг ходими А. К. Аджитерей, Латвия ССР Ўқитувчилар малакасини ошириш институти кабинетининг мудири Е. К. Францман, Литва ССР Маориф министрлиги таълим бўлимининг бошлиғи К. К. Пошкус, Бошқирдистон Миллий мактаблар институти филиалининг директори С. Р. Алибоев, Татаристон АССР Маориф министрлигининг инспектори М. Г. Амирхонов, Бурятистон АССР Маориф министрлигининг инспектори Б. Х. Бальчинов, Чувашистон Педагогика институтининг старший ўқитувчиси А. А. Ляпидовский, Ёқутистон Миллий мактаблар институти филиалининг ходими Н. Д. Дьячковский, Қолмиқистон АССР Маориф министрлигининг вакили И. К. Илишкин, Доғистон Мактаб илмий-тадқиқот институти секторининг мудири А. А. Ашурбеков, рус тили ўқитувчилари Е. В. Захарова (Ўзбекистон), Г. Г. Чуканова (Қозоғистон), М. А. Рачинская (Озарбайжон), В. И. Пучинина (Тожикистон), В. Япухова (Қирғизистон), Б. Отаев (Туркманистон), А. К. Кочарова (Тува АССР) ва бошқалар ўтирибдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **З. Р. Раҳимбобоева** конференцияни кириш нутқи билан очади.

Биз яшаб турган замон, деди З. Р. Раҳимбобоева, улуғвор зафарлар, ижодий изланишлар, шижоаткорона ишлар давридир. Йиллар ва ўн йиллар ўтиб кетади, кўпгина ажойиб воқеалар рўй беради, лекин инсоният коммунизмни барпо қилаётган совет кишиларининг қаҳрамонона меҳнатини миннатдорчилик билан умрбод хотирасида сақлай беради.

КПСС XXII съезди ана шу замоннинг байроғи, унинг символидир. Бу съезд ер шаридаги одамларга порлоқ истиқбол йўлини ёрқин прожектор бўлиб ёритиб берди. Съезд қабул қилган партия Программасининг ўлмас идеялари одамларни тинчлик, озодлик, социализм ва коммунизм учун курашда янги-янги қаҳрамонликларга руҳлантирмоқда. Инсоният ўз олдига ҳали ҳеч қачон мана шундай равшан ва яққол мақсад қўймаган эди. Марксизм-ленинизмнинг абадий барҳаёт таълимотидан руҳланган халқлар комил ишонч билан дадил қадам ташлаб олға бормоқдалар.

Совет кишилари ер юзида энг инсонпарвар ва адолатли жамият бўлган коммунизмнинг илк кашфиётчилари ва жарчилари бўлишдек буюк шарафга муяссар бўлдилар. Инсониятнинг энг заковатли намояндалари шундай жамиятни асрлар бўйи орзу қилиб келган эдилар.

Совет Иттифоқи халқлари жонажон Коммунистик партия, унинг атоқли ленинчи, тинчлик ва халқлар бахти учун толмас курашчи, қадрдонимиз Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетининг доно раҳбарлигида бир аҳил оилада жипслашиб коммунизм сари бормоқдалар.

Совет халқи марксизм-ленинизм байроғи остида коммунизмнинг нурли чўққилари сари бормоқда. Бу байроқни мамлакатимизда биринчи бўлиб рус халқи, жаҳонда энг революцион ишчилар синфи бўлган рус пролетариати кўтарди. Украинлар ва тожиклар, қирғизлар ва белоруслар, ўзбеклар ва озарбайжонлар, қозоқлар ва туркманлар, Сибирь ва Закавказье халқлари, баланд тоғлар ва бепоён чўлларда, совуқ Шимол ва серқуёш Жанубда яшовчи кишилар ўз тақдирини революцион Россия билан боғлаганликлари учун ўзларини бахтиёр деб биладилар. Революцион Россия жаҳонга улуғ Ленинни берди, шонли Коммунистик партияни тарихий кураш майдонига олиб чиқди. Бу кишилар ўз тақдирларини улуғ рус халқи билан боғлаганликлари учун ўзларини бахтиёр деб биладилар. Улуғ рус халқи ўзининг бениҳоя инсонпарварлиги ва меҳрибонлиги, ўзининг теран ақл-заковати, ўз биродарларининг бахт-саодати учун ўзини фидо қилишга доимо тайёр турганлиги билан барча совет халқларининг қизғин меҳр-муҳаббатига сазовор бўлди ва уларнинг оғаси бўлиб қолди.

Рус донишмандлиги, мардонаворлиги, саховати, рус инсонпарварлиги, рус экономикаси, рус маданияти, ниҳоятда бой, ифодали рус тили халқлар дўстлигини мустаҳкамлашда, барча совет социалистик миллатларини равнақ топтиришда, уларнинг экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда бебаҳо роль ўйнади.

Рус тили — совет кишиларини марксизм-ленинизм руҳида, халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва қардошлиги, уларнинг жипслиги ва бирлиги руҳида ғоявий жиҳатдан тарбиялашнинг қудратли воситасидир. Рус тили — маданият ва донишмандликнинг битмас-туганмас хазинасидир: у — жаҳонда энг илғор, модданинг сирлари сари ва космик фазо сари йўл очиб бераётган илм-фан тилидир. Рус тили — инсонпарварлик, тинчлик ва тараққиётнинг олижаноб идеяларини тарқатувчи тилдир.

(Охири иккинчи бетда)

Суратда: миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш масалаларига бағишланган иккинчи республикалараро илмий конференция мажлиси залида.

Н. Глауберзон фотоси.

ТАСС АХБОРОТИ

1962 йил 28 майда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-5» муваффақиятли равишда орбитага чиқарилди. Бу йўлдошда ўрнатилган илмий аппаратлар ТАСС томонидан шу йил 16 мартда эълон қилинган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттиришга мўлжалланган. «Космос-5» йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари траекторияни ўлчаш учун кўп каналли радиотелеметрик система ва радиотехника мосламалари ҳам ўрнатилган. Йўлдошда 20,008 мгц. частотада ишловчи қисқа тўлқинли янги передатчик бор. Дастлабки маълумотларга қараганда, йўлдош ҳисоблаб белгилаб қўйилган орбитага яқин орбита бўйлаб учиб бормоқда. Йўлдош Ер атрофини 102,75 минутда айланиб чиқади. Орбитанинг экватор сатҳига оғиш бурчаги 49 градус 04 минутга тенг. Йўлдош орбитасининг Ер юзасидан энг кўп узоқлашган нуқтаси 1.600 километрга, Ер юзасига энг яқин нуқтаси эса 203 километрга тенг.

Йўлдошдан олинган радиотелеметрик ахборотлар йўлдошдаги ҳамма системаларнинг нормал ишлаётганлигини исбот қилади. Телеметрик ахборотлар, шунингдек «Маяк» передатчиги радио сигналларини қабул қилиш ҳақидаги маълумотлар координация-ҳисоблаш марказида олиниб турибди.

1962 йил 28 майда йўлдош қуйидаги шаҳарларнинг районлари тепасидан ўтди (Москва вақти билан): Мельбурн — соат 13-58 минут, Оттава — соат 14-40 минут, Кейптаун — соат 15-14 минут, Перт — соат 15-39 минут, Чикаго — соат 16-25 минут, Вашингтон — соат 16-28 минут, Портлэнд — соат 18-07 минут, Каракас — соат 18-23 минут, Рио-де-Жанейро — соат 18-35 минут.

ШАҲАР ҚУРИЛИШИ МАСАЛАЛАРИ ҲАҚИДА МОСКВА СОВЕТИДА СУҲБАТ

Н. С. Хрушчев, Ф. Р. Козлов, П. Н. Демичев пойтахтни янада реконструкция қилиш проектлари билан танишдилар

Н. С. Хрушчев, Ф. Р. Козлов, П. Н. Демичев ўртоқлар 26 майда меҳнаткашлар депутатлари Москва Советида бўлдилар. Москва Советининг залларига пойтахтда уй-жой қурилиши олиб борилаётган янги районларнинг схемалари, макетлари, чертёжлари, проектлари қўйилган эди.

Москва Совети ижроия комитетининг раиси Н. А. Дигай, Бош архитектура-планлаштириш бошқармаси бошлиғининг ўринбосарлари Г. Н. Фомин ва Н. Н. Уллас, архитекторлардан Д. Н. Чечулин, З. М. Розенфельд, В. Г. Гельфрейх ва бошқалар 1961-1965 йилларда Москвада олиб бориладиган уй-жой қурилишининг қаерларга жойлаштирилиши, 1980 йилгача Москвани реконструкция қилиш бош планининг техника-иқтисодий асослари ҳақида ахборот бердилар. Улар, шунингдек пойтахтнинг районлари ва магистралларини, чунончи: Янги Арбатни, Волхонкани, Ногатинони реконструкция қилиш, эстакадалар қуриш проектлари тўғрисида, янги турар-жой биноларининг проектлари, квартираларнинг тузилиши, мактаб, болалар боғча ва яслилари, меҳмонхона, театр биноларининг проектлари ҳақида гапириб бердилар.

Пардозлаш ишларида фойдаланиладиган бинокорлик материалларининг ва иссиқлик ўтказмайдиган бинокорлик материалларининг, шу жумладан синтетик хом ашёдан тайёрланган материалларнинг нусхалари заллардан бирида кўрсатилди.

Н. С. Хрушчев проектлар билан танишиш вақтида шаҳар қурилиши ва пойтахтни ободонлаштириш масалалари ҳақида бир қанча мулоҳазалар айтди. У, ишга рационал муносабатда бўлиш, моддий воситалардан, мавжуд резервлардан тўғри фойдаланиш зарурлигини уқтириб ўтди.

Пировардида, Н. С. Хрушчев Москва шаҳар ва область партия комитетлари, Москва Совети ва Москва область ижроия комитетининг раҳбар ходимлари, шаҳар архитекторлари билан суҳбатлашди. Суҳбатда СССР Министрлар Совети Қурилиш ишлари давлат комитетининг раиси И. А. Гришманов, СССР Қурилиш ва архитектура академиясининг президенти В. А. Кучеренко, КПСС Марказий Комитети бўлими мудирининг ўринбосари В. П. Абизов, СССР Архитекторлар союзи правлениесининг биринчи секретари А. В. Власов, РСФСР Министрлар Совети Қурилиш ишлари давлат комитетининг раиси В. Ф. Промислов ва бошқалар ҳозир бўлдилар (ТАСС).

МОСКВАДА ИТАЛИЯ ВИСТАВКАСИ ОЧИЛДИ

МОСКВА, 28 май. (ТАСС). Бугун «Сокольники» маданият ва истироҳат паркида Италиянинг «Новасидер» ширкатига қарашли фирмалар тайёрлаган машина-ускуналар ва саноат маҳсулотлари виставкаси очилди.

Виставкани очиш маросимида Ф. Р. Козлов, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Н. С. Хрушчев ўртоқлар, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари А. Ф. Засядько, Н. Г. Игнатов, В. Н. Новиков, К. Н. Руднев, СССР министрлари, СССР давлат комитетларининг раислари, ташқи савдо бирлашмаларининг вакиллари ва бошқалар ҳозир бўлдилар.

Виставкада СССРдаги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, элчихоналарнинг ходимлари, совет ва чет эл журналистлари ҳам ҳозир бўлдилар.

Виставкани тантанали очиш маросимида СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев ва Италиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси К. А. Странео нутқ сўзладилар.

Шу ерда ҳозир бўлган кишилар СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқини самимий кутиб олдилар.

Шундан кейин совет раҳбарлари виставка экспонатлари билан танишдилар.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИ КУЧАЙТИРИЛСИН!

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

□ □

Республиканинг кўпгина колхоз ва совхозлари об-ҳавонинг ноқулай келиши ва табиий офатлар натижасида юз берган қийинчиликларни енгиб, техника ва меҳнат ресурсларидан моҳирлик билан фойдаланиш туфайли чигитни юксак агротехника қоидаси асосида қисқа муддатда экиб олдилар, уруғни бир текис ундириб олишга муваффақ бўлдилар ва ҳозир ғўзанинг дастлабки парваришини тамомламоқдалар. Ана шу хўжаликларда ғўза нормал ривожланиб, шоналай бошлади.

Шу билан бирга Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қайд қиладиларки, пахта майдонларининг анчагина қисмида ғўза ривожланишдан орқада қолмоқда, бегона ўт экинларни қисиб қўймоқда. Кўпгина далаларда ҳали чигит бир текис ундириб олинмаган, кўчати ола жойлар ҳам бор.

Аҳвол ана шундай ташвишли бўлишига қарамасдан, кўпгина колхозларда ғўза парвариши суст ва уюшқоқсизлик билан олиб борилмоқда. 20 майгача пахта майдонларининг 73 процентидагина қатор оралари биринчи культивация қилинган, фақат 54 процент майдонда ғўза икки томонлама ишланган, экин майдонининг тўртдан бир қисмидан сал кўпроғида гина ғўза яганаланган ва 30 процент экин озиқлантирилган, пахта майдонининг атиги учдан бир қисмида ғўза ўтдан тозаланган.

Самарқанд, Бухоро, Сурхондарё областларида, Қорақалпоғистон АССРда, шунингдек Гулистон, Комсомол, Бекобод, Бўка, Фарғона, Қўқон, Киров, Ўзбекистон, Олтиариқ, Андижон, Косонсой, Ильич, Гурлан, Шовот, Урганч районларида ғўзанинг аҳволи айниқса ночордир.

Кўпгина колхоз ва совхозларда тўла гектар учун ва кўчатларнинг текис бўлиши учун кураш ташкил этилмаган. Кўчат кам бўлиб қолган жойларда оласига экиш жуда секин бормоқда ва сифатсиз ўтказилмоқда. Карталарнинг чеккаларига, йўл ёқаларига ва ўқариқ бўйларига кўчат ўтқазиш кечиктирилмоқда. Шундай фактлар ҳам содир бўлмоқдаки, культивация қилиш, ўташ, букетларни ростлаш ва суғориш вақтида эҳтиётсизлик орқасида анчагина кўчат нобуд қилинаётир.

Қишлоқ хўжалик заракунандалари, хусусан шира ва кўсак қурти кўп тарқалишига қарамай, зарарланган майдонларни дорилаш кечиктирилаётир. Трактор аппаратларининг кўп қисми ҳозиргача ишга туширилмаган, самолётларнинг кўплаб бекор туришига йўл қўйилмоқда.

Анчагина майдонда тупроқда нам қочиб қолганлиги учун ғўза суст ривожланмоқда, лекин ғўзани суғориш секин бормоқда. Каналларда ва хўжаликларнинг ички шохобчаларида оқиб турган сув кўпинча катта майдонлардаги экинни бир маҳалда суғориш имконини бермаётир. Шунинг учун ҳам суғоришни кучайтириш керак, акс ҳолда ғўза қуриб қолиши мумкин.

Колхоз, совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ғўзани барвақт озиқлантириш тез ривожланишни таъминлашда катта аҳамиятга эга эканлигига етарли баҳо бермаяптилар. Экин майдонларининг ярмидан кўпроғидаги ғўза ҳали бир марта ҳам озиқлантирилгани йўқ. Уғит нормаси ва уни қанчалик чуқурликка солиш агротехникаси қўпол равишда бузилмоқда.

Ғўзани сифатли парвариш қилиш ўсимликнинг ўсиш ва ривожланишини тезлаштиришда ҳал қилувчи шартдир. Шунга қарамай, кўпгина колхоз ва совхозларда дала ишларининг сифати устидан талабчанлик бўшаштириб юборилган, ишни брак қилувчиларга қарши кескин курашилмаётир.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети таъкидлайдиларки, ғўзанинг аҳволи ночорлигига ва экин парваришининг сустлигига сабаб кўпгина область ва район партия, совет ҳамда қишлоқ хўжалик органлари, территориал ишлаб чиқариш бошқармалари колхоз ва совхозларда техникадан, меҳнат ресурсларидан тўла фойдаланишга қаратилган актив ташкилотчилик ишлари олиб бормаётганликлари, меҳнатни ташкил этиш билан етарли шуғулланмаётганликлари ва хўжаликларнинг раҳбарлари ҳамда бригадаларнинг бошлиқларига, шунингдек қишлоқ хўжалик ишларини тўғри ташкил қилиш учун мутахассисларга нисбатан талабчанлик қилмаётганликларидир.

Далада ишлаётган колхозчиларга ва совхозларнинг ишчиларига нормал маданий-маиший шароит яратиб бериш тўғрисида ҳамма жойда ҳам ғамхўрлик қилинаётир деб бўлмайди. Дала шийпонларини жиҳозлаш тамомланмаган, болалар муассасаларининг иши йўлга қўйилмаган, ҳамма хўжаликларда ҳам умумий овқатланиш уюштирилган, деб бўлмайди. Колхозчиларга аванс ва совхозларнинг ишчиларига иш ҳақи ўз вақтида бериб турилмайди. Колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари, касаба союз ташкилотлари кўпинча бу муҳим ишга аралашмайдилар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети ғўзани парвариш қилиш юзасидан олиб борилаётган ишлар қониқарсиз ва мамлакатга 3 миллион 350 минг тонна пахта етказиб бериш юзасидан олинган юксак мажбуриятга яраша эмас деб ҳисоблайдилар ва Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳамда тайёрлаш министрлиги, республика Қишлоқ хўжалик ва Сув хўжалиги министрликлари, «Ўзсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг маҳаллий органлари, область партия комитетлари, область партия комитетларининг партия ташкилотчилари, район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ва район ижроия комитетлари, территориал ишлаб чиқариш бошқармалари, колхозлар ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ва раҳбарлари зиммасига кўрсатиб ўтилган барча камчиликларни тугатиш учун дарҳол энг шошилинч чораларни кўриш вазифасини юклайди. Вазифа — экинни намунали парвариш қилиб, ғўзанинг ривожланишдан кейинда қолишини тугатишдан, тезроқ шоналашига эришиб, июнь ойининг охири ва июль ойининг бошларида асосий майдонларда ғўзанинг бир текис гуллашига эришишдан иборатдир. Ҳар бир даладаги экиннинг аҳволини ҳисобга олиб, бригадалар бўйича ғўзани табақалаштирилган ҳолда парвариш қилишнинг агротехник тадбирларини ишлаб чиқиш, ана шу тадбирларни амалга оширишнинг аниқ муддатларини кўрсатиш керак. Бунда экинни механизация воситаси билан икки томонлама культивация қилиш имкониятларидан, меҳнат ресурсларидан, мавжуд маҳаллий

(Охири учинчи бетда).

ҚАРДОШЛИК ВА ЯРАТУВЧИЛИК ТИЛИ КОММУНИЗМНИ БАРПО ҚИЛИШГА ЁРДАМ БЕРМОҚДА

(Боши биринчи бетда).

Мамлакатимиздаги ўнлаб миллатлар ва элатлар рус тилини билиш ўзларига нақадар қудратли куч бахш этаётганига, рус тили уларнинг иқтисодий ва маданий жиҳатдан равнақ топиши учун нақадар бебаҳо аҳамиятга эга бўлиб келганлигига ва бўлаётганлигига ўз турмуш тажрибаларида ишонч ҳосил қилдилар. Рус тили Совет Иттифоқидаги ҳамма халқларнинг иккинчи она тили бўлиб қолди. Рус тилини билишни ҳар бир киши ўзи учун бахт, деб ҳисоблайди. Ўзбекларнинг «Тилни билиш дилни билишга йўл очар» деган мақоли бор. Ҳозирги кунда биз ифтихор билан қайд қиламизки, худди мана шу рус тили барча совет кишиларининг дилини дилига пайванд қилди ва дўстлигимизни чинакам қон-қардошликка айлантириб юборди.

Коммунистик қурилишнинг кенг авж олдириб юборилганлиги СССР да миллий муносабатларнинг ривожланишида янги босқич очиб берди. Бу босқич барча иттифоқчи ва автоном республикалар экономикаси ва маданиятининг янада юксалиши, уларнинг миллий давлатларининг такомиллашиши билан бошланди. Пролетар интернационализми байроғи остида социалистик миллатлар тобора кўпроқ яқинлашмоқда, уларнинг ўзаро таъсири, социал жиҳатдан бир хиллиги кучаймоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўз Программасида шуни эълон қилдики, партия миллатларнинг янада яқинлашувига, уларнинг бундан буён ҳам ўзаро бойиб боришига, уларнинг интернационал негизининг мустаҳкамланишига ва шу йўл билан коммунистик жамиятга хос ягона умуминсоний маданиятнинг вужудга келишига ёрдам беради.

Ана шу процессда улуғ ва қудратли рус тили алоҳида роль ўйнайди. КПСС Программасида рус тилининг аҳамияти зўр куч билан таъкидлаб ўтилди. Программада уқтириб ўтиладики, рус тили бизнинг мамлакатимизда миллатлар ўртасида алоқа боғлашнинг, ўзаро тажриба алмашишнинг ҳамда ҳар бир миллат ва элатни СССРдаги бошқа барча халқларнинг маданий ютуқларидан ва жаҳон маданиятидан баҳраманд қилишнинг воситаси бўлиб қолди. Шунинг учун ҳозирги кунда таъкидлаб ўтиш керакки, рус тилини ўрганиш — эндиликда идеология ишининг, янги инсонни, коммунистик жамият кишисини тарбиялаб вояга етказишнинг энг муҳим таркибий қисмларидан биридир.

Умумий таълим мактаби рус тилини ўргатишда муҳим роль ўйнайди. Бу мактаб болаларни билимлар билан қуроллантирмоғи, болаларда меҳнатга муҳаббатни кучайтирмоғи, ёш авлодни коммунистик ахлоқ руҳида, коммунизм қурувчиларининг ахлоқ кодекси руҳида тарбияламоғи керак. Миллий мактабларда ишлаётган рус тили ўқитувчиларининг кўп минг кишилик отряди барча совет ўқитувчилари билан биргаликда ана шу олижаноб ва фахрли ишни бажариш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Миллий мактабларда рус тилини ўрганишга бағишлаб 1956 йилда ўтказилган республикалараро конференция партия XX съезди қарорлари асосида тавсиялар ишлаб берган эди. Ўша вақтдан буён ўтган давр ичида ана шу тавсиялар асосида миллий мактабларда рус тилини ўқитиш соҳасида маълум ютуқларга эришилди. Ўқитувчиларнинг профессионал савияси ошди. Бир қанча янги дарсликлар яратилди ва ҳозир амалда бўлган дарсликлар, кўргазмали ҳамда методик қуролларнинг кўплари такомиллаштирилди, қардош республикалардаги рус тили ўқитувчилари, мактаблар, илмий-тадқиқот муассасалари, педагогика ўқув юртлари ўртасидаги алоқалар кенгайди ва мустаҳкамланди. Ана шуларнинг ҳаммаси миллий мактаблардаги ўқувчиларнинг рус тили соҳасидаги билим савиясини оширишга ёрдам берди.

Эндиликда биз КПСС Программасининг рус тили Совет Иттифоқидаги барча халқлар учун коммунизм тантанаси йўлидаги курашда қандай аҳамиятга эга эканлиги ҳақидаги ажойиб қоидалари билан қуролландик.

Ушбу республикалараро илмий конференция орттирилган тажрибаларни партиянинг программ қоидалари асосида умумлаштирмоғи, КПСС XXII съезди қарорларига мувофиқ, миллий мактабларда рус тилини ўқитишни янада такомиллаштириш соҳасидаги конкрет тадбирларни муҳокама қилмоғи ва ишлаб чиқмоғи керак. Ҳеч шубҳа йўқки, конференциянинг бу соҳадаги иши мазмунли ва самарали бўлади.

Конференциянинг ишида Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия, Қозоғистон, Грузия, Озарбайжон, Литва, Молдавия, Латвия, Қирғизистон, Тожикистон, Арманистон, Туркманистон, Эстония, шунингдек Татаристон, Доғистон, Ёқутистон, Абхазия, Қолмиқистон, Бошқирдистон, Чувашистон, Бурятистон ва Тува автоном республикаларининг вакиллари қатнашмоқдалар.

Шу фактнинг ўзи ҳам совет халқларининг бузилмас дўстлиги ва буюк қардошлигини, шонли Коммунистик партиянинг доно ленинча миллий сиёсатининг тантана қилганлигини кўрсатувчи яна бир ёрқин далилдир.

Азиз меҳмонларимизни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан, республиканинг ҳамма меҳнаткашлари номидан самимий табриклашга ва чин кўнгилдан уларнинг ишларида энг яхши муваффақиятлар, сиҳат-саломатлик, зўр инсоний бахт-саодат тилашга рухсат бергайсиз.

Азиз меҳмонларимиз, қардош республикаларнинг вакиллари конференцияга олиб келган жуда қимматли материаллар ва экспонатлардан ажойиб бир виставка майдонга келди. Бу виставка миллий мактабларда ёшларга рус тилини ўргатиш соҳасида кўп минг кишилик ўқитувчилар армияси олиб бораётган катта-катта ишлардан ҳикоя қилмоқда. Ана шу виставка ўқитувчиларнинг илғор иш тажрибаларини ёйишда, миллий мактабларда рус тилини ўқитиш методларини янада такомиллаштиришда маълум роль ўйнайди. Шу виставкани яратишда қатнашган кишиларга қизғин миннатдорчилик сўзлари билан мурожаат қилсам, конференцияда қатнашаётган ҳамма ўртоқларнинг якдил фикрини ифода этган бўларман, деб ўйлайман.

Конференциянинг фахрий президиумини сайлаш тўғрисида таклиф тушади. Конференция қатнашчилари содиқ ленинчи, тинчлик ва халқлар бахт-саодати учун толмас курашчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумини конференциянинг фахрий президиумига давомли қарсаклар билан сайлайдилар.

КОММУНИСТИК ТАРБИЯНИНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТАСИ

«КПСС XXII съезди қарорлари асосида миллий мактабларда рус тилини ўқитиш вазифалари» тўғрисида доклад қилиш учун РСФСР Педагогика фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси, шу академия Миллий мактаблар институтининг директори, профессор **В. В. Решетовга** сўз берилади.

Коммунистик партия XXII съездининг қарорлари, дейди докладчи, социалистик Ватанимиздаги ҳамма халқларни янги зафарларга руҳлантириб юборди. Социалистик мамлакатимизнинг ҳамма халқлари зўр завқ-шавқ билан улуғвор яратувчилик ишларини амалга оширмоқдалар. Руслар ва украинлар, ўзбеклар ва тожиклар, қозоқлар ва озарбайжонлар, қирғизлар ва қорақалпоқлар — бутун кўп миллатли улкан совет оиламиз ўзининг илҳомбахш меҳнати билан коммунистик жамиятнинг нурли биносини барпо қилмоқда.

Қардошларча дўстликнинг узилмас иплари билан жипслашган СССР халқлари жонажон партиянинг доно раҳбарлиги остида шундай муваффақиятларга эришдиларки, бу муваффақиятларга барча мамлакатлар ва қитъалардаги холис ниятли кишилар, бутун прогрессив инсоният қойил қолмоқда. Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон, Озарбайжон, Туркманистон, Қирғизистон ҳамда чор Россиясининг бошқа собиқ чекка ўлкалари юксак даражада ривож топган индустриясига, механизациялашган йирик қишлоқ хўжалигига, илғор фани ва маданиятига эга бўлган ва гуллаб-яшнаган социалистик республикаларга айланди. Бу — ленинча гениал миллий сиёсат амалга оширилганлигининг ажойиб самарасидир. Ленинча миллий сиёсат КПСС янги Программасида янада ижодий тарзда ривожлантирилди.

КПСС Программаси партиянинг коммунизм моддий-техника базасини яратиш соҳасидаги амалий вазифаларини белгилаб бериш билан бирга, коммунистик истиқболда яшовчи янги одамни тарбиялаб етиштириш жуда катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб ўтди.

Ҳозирги кунда жаҳонда энг прогрессив фан ва маданиятнинг тили бўлган рус тилини ўрганиш зарурати тобора кучайиб бормоқда. Бу ишда миллий мактабларнинг масъулияти ҳам ошмоқда.

Рус тили интернационализм руҳида тарбиялашнинг қудратли воситаларидан бири ва Ватанимиз меҳнаткашлари ўртасида алоқа боғлашнинг тан олинган воситаси бўлганлиги туфайли, миллий тилларни ҳар тарафлама эркин ривожлантиришга ва бойитишга ёрдам бермоқда. Бу эса, КПСС Программасида таъкидлаб ўтилганидек, бундан буён ҳам СССРнинг ҳар бир гражданига ўз хоҳлаган тилида гапириш, ўз болаларини хоҳлаган тилида тарбиялаш ва ўқитиш учун тўла эркинлик бериш, у ёки бу тилни ишлатишда ҳеч қандай имтиёз, чеклаш ёки мажбур қилишларга йўл қўймаслик имкониятини яратади. Халқларнинг қардошларча дўстлиги ва ўзаро ишончи шароитида, дейилади партия Программасида, миллий тиллар тенг ҳуқуқлилик ва бир-бирини бойитиш асосида ривожланиб борадилар.

Миллий мактабларда рус тилини ўқитишни янада яхшироқ йўлга қўйишда ўқитувчи ҳал қилувчи роль ўйнайди. Ҳамма иш унинг савиясига, маҳоратига, ишга ижодий муносабатда бўлишига боғлиқдир. Миллий мактаблардаги рус тили ўқитувчиларининг методик ва лингвистик савиясини ошириш, бу ўқитувчиларни педагогика институтлари ва университетларда тайёрлаб етиштиришни яхшилаш керак. Миллий республикаларнинг олий ўқув юртларидаги рус тили ва адабиёти факультетларида студентларни ўқитиш планларини қайта қараб чиқиб, бу планларни бир мақсадга тағин ҳам кўпроқ қаратиш, турмушга яқинлаштириш, миллий мактабдаги иш спецификасини шу планларда максимал равишда ҳисобга олишнинг вақти келди.

Ўқитувчи кадрлар тайёрлаш — давлат аҳамиятига эга бўлган катта ишдир. Партия ва ҳукуматимиз ўқитувчилар ҳақида кун сайин ғамхўрлик қилмоқдалар. Бизда ўқитувчи мисли кўрилмаган юксак даражага кўтариб қўйилган. Коммунистик жамиятни барпо қилиш бевосита амалий иш бўлиб қолган ҳозирги пайтда, ўқитувчининг роли айниқса ошиб кетди. Маҳаллий миллат кишилари, аввало, қизлар орасидан рус тили ўқитувчиларини кўплаб тайёрлаш натижасида мактаблардаги ўқитувчиларнинг состави сифат жиҳатидан анча яхшиланди. Ана шу ўқитувчилар ўқувчиларнинг она тилини билганлиги ва махсус тайёргарликдан ўтганлиги натижасида уларнинг олий ўқув юртида олган билимлари ўқитишни тегишли савияда олиб бориш, ўқувчиларга рус тилидан мустаҳкам билим бериш ва ўқувчиларни рус тилида яхшироқ гаплашишга ўргатиш имконини бермоқда. Эндиликда гап бу ишни тағин ҳам юқорироқ савияга кўтариш устида бормоқда.

Ҳар бир дарс рус сўзларининг актив запасини кенгайтириб бормоғи керак. Жонли сўзлашув тили бутун ўқитиш системасининг қиёфасини белгилаб бериши лозим. Илғор ўқитувчилар ана шу мақсадни кўзлаб, миллий мактабларда рус тилини ўқитишни йўлга қўйишдаги формализмнинг ҳар қандай кўринишларини дадил улоқтириб ташламоқдалар, ўз ишларини шахсий тажрибалари ҳамда самарали бўлиб чиққан методик тавсиялар асосида қайта қуриб, ўқувчиларнинг мустаҳкам билим олишига эришмоқдалар. Лекин ўзбек, қозоқ, озарбайжон, туркман, қирғиз ва тожик мактабларидаги кўпгина ўқувчиларнинг рус тилини билиши сифат ва ҳажм жиҳатидан юксак талабларга ҳали мутлақо етарли даражада мос эмас.

Миллий мактаблар учун рус тили бўйича чиқарилган янги дарсликларнинг миқдори кўзга кўринарли даражада кўпайди, бу дарсликларнинг сифати анча яхшиланди. Эски дарсликларни қайтадан ишлаш илмий ходимлар, ўқитувчилар, методистлар, таржимонлар ва бошқа мутахассислардан иборат бутун бир армиянинг кўпгина меҳнат сарфлашини талаб қилди. Гарчи янги китобларда ҳали бир талай жиддий камчиликлар мавжуд бўлса ҳам, республикаларда бу иш асосан тугалланди. Миллий мактаблар учун рус тили бўйича янги программалар ва дарсликлар ғоят кўплаб нашр этилаётганлиги Коммунистик партия ва Совет ҳукумати халқ маорифини ривожлантириш, ёш авлодни тарбиялаш ва ўқитиш тўғрисида нақадар буюк ғамхўрлик кўрсатаётганликларидан яна бир марта далолат бериб турибди.

Ўқувчиларнинг билим савиясини ва ўқитишдаги оммавий тажрибани чуқур ўрганмасдан туриб, миллий мактабларда рус тилини ўқитиш сифатини тубдан яхшилашга эришиб бўлмайди. Сўнгги йилларда Совет Иттифоқидаги миллий мактабларда рус тилини ўқитиш методикаси соҳасида катта иш қилинди. Шундай бўлса ҳам миллий мактабларда рус тилини ўқитиш масалалари соҳасида республикаларда ўтказилаётган илмий-тадқиқотларнинг савияси ҳамма вақт ҳам бир қанча актуал проблемаларнинг ҳал қилинишини таъминлаб беролмаётир.

Миллий мактабларнинг ўқитувчилари орттирган бой тажрибалар етарли даражада ўрганилган эмас. Рус тили ўқитувчиларининг конференция ва кенгашларда, «Педагогик мутолаа»ларда сўзлаган нутқлари, маҳаллий ва марказий методик матбуотда босилган мақолалари уларнинг илмий-назарий савияси миллий мактабларда ишлаш практикаси билан бойиб, шу қадар ўсиб кетганлигидан далолат бермоқдаки, эндиликда кабинетда ўтириб берилган, миллий мактабларнинг конкрет хусусиятларидан ажралиб қолган ҳар қандай тавсиялар шу ўқитувчиларни номаъқуллиги очиқдан-очиқ кўриниб турган методларни амалга оширишга мажбур қила олмайди. Миллий мактабларнинг рус тили ўқитувчилари тадқиқот муассасаларининг методистлари ва ходимларига мутлақо адолатли талабларни қўймоқдалар, миллий мактабларда рус тилини ўқитиш методикаси фаннинг бошланғич босқичини бошидан кечираётган алоҳида бир тармоғи сифатида иложи борича муваффақиятлироқ ривож топсин.

Совет мактаби коммунистик жамиятнинг ёш қурувчиларини ўқитиш ва тарбиялашнинг янги йўллари ва методларини тинмай қидирмоқда. Яқин йилларда муҳим бир проблемани ҳал қилмоғимиз — техника воситаларидан кенг фойдаланиш йўли билан миллий мактабларда рус тилини ўргатишни кескин яхшилашга эришмоғимиз керак. Ўзбекистон, Озарбайжон ва бошқа республикаларда техника воситаларидан фойдаланиш соҳасида тажрибалар мавжуд бўлса ҳам, лекин ҳозирча дарс бериш практикасида кенг ўрин олгани йўқ. Докладчи «Миллий мактабда рус тили» журналининг ишини батафсил анализ қилади.

Лениннинг тили бўлган рус тили, деди у, мамлакатимиз халқларини маънавий жиҳатдан камолотга етказишнинг тобора қудратлироқ воситаси бўлиб бормоқда. Партия ва ҳукумат миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш масалаларига жуда катта эътибор бериб келдилар ва бермоқдалар. Тошкентда ўтказилаётган мана шу республикалараро иккинчи конференция бунга ёрқин мисол бўла олади. Бу конференция кўп миллатли Ватанимиздаги барча халқларнинг иккинчи она тили бўлиб қолган рус тилини ўқитишга доир асосий проблематик масалаларни ҳал қилишга ёрдам беради.

РУС ТИЛИНИ ЎҚИТИШНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРАЙЛИК

Шундан сўнг, конференция қатнашчилари халқ маорифининг ривожланиши, миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш масалаларига бағишлаб ўтказилган биринчи Республикалараро конференция тавсияларининг амалга оширилиши тўғрисида иттифоқчи республикалар маориф министрликлари раҳбарларининг ахборотларини тинглайдилар.

Ўзбекистон ССР маориф министри **Э. Қ. Қодиров** сўзга чиқади.

Республика Маориф министрлиги ва унинг педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти биринчи республикалараро илмий конференция қарорларини бажариб, «Ўзбекистон ССРда мактабнинг турмуш билан алоқасини мустаҳкамлаш ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисида»ги Қонунни амалга ошириб, саккиз йиллик ўзбек мактаблари учун рус тили ва рус адабиёти бўйича янги программалар ва дарсликлар яратиш, ўқитиш методикаси соҳасида илмий-тадқиқотларни ташкил этиш йўлида бирталай ишларни қилдилар. Ўқитиш ўзбек тилида олиб борилаётган мактабларнинг 8.10-синфлари учун рус тили дарсликлари комплектини нашр қилиш тугалланди. 9.11-синфлар учун рус тили ва адабиёти бўйича янги программа ва дарсликлар яратиш соҳасида тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда.

Ўқитувчилар, дейди министр, янги дарсликларга яхши баҳо бердилар. Жумладан, янги ўқиш китобларининг фарқ қилувчи хусусияти шундан иборатки, бу китоблардаги материаллар замонамиз билан боғлангандир. Коммунизм қураётган совет кишисининг бой маънавий дунёсини очиб берувчи бадиий асарлардан ўқиш китобларида кенг фойдаланилмоқда.

Биринчи илмий конференциянинг қарорига мувофиқ нашр қилина бошлаган «Ўзбек мактабида рус тили» деган тўпламлар ўқитувчиларга муҳим ёрдам бермоқда. Бу тўпламлар Ўзбекистон ва қардош республикалардаги ўқитувчиларнинг илғор тажрибалари, тилшуносликка оид актуал масалалар, илмий-методик ишлар ва турли дарсликлар билан ўз ўқувчиларини таништириб бормоқда. Конференциядан кейин педагогика фанлари институти рус тилини ўқитиш методикасига доир масалаларга бағишлаб бир қанча тўпламлар чиқарди. янги қимматли қўлланмалар тайёрламоқда.

Республика мактабларида малакали рус тили ўқитувчиларининг сафи йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Сўнгги тўрт йилнинг ўзида педагогика олий ўқув юртлари ва университетлар рус тили бўйича 2.400 дан кўпроқ ёш мутахассис тайёрлаб берди, шу мутахассисларнинг асосий қисми умумий таълим мактабларига ишга борди.

Педагогларнинг малакасини ошириш, энг яхши педагогларнинг илғор тажрибаларини умумлаштириш ва ёйиш соҳасида кўп ишлар қилинмоқда. Рус тилини ўқитишга бағишлаб областларда ўтказилаётган илмий-практик конференциялар, ўқитувчиларнинг малакасини ошириш республика институти ташкил қилаётган областлараро методик кенгашлар ижобий роль ўйнамоқда. Маориф министрлиги ва унинг маҳаллий органлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг «Мактабларда рус тилини ўқитишнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарорини бажариб, педагогларга ташкилий методик раҳбарликни, ўқувчиларнинг билим сифатини контроль қилишни кучайтирдилар.

Шу билан бирга, деди министр, рус тилини ўқитиш савияси ҳали ҳозирги замон талабларига мос эмас. Ўзбек ва қорақалпоқ мактабларидаги ўқувчиларнинг кўпи ўз фикрини рус тилида бемалол ифода қилиш учун етарли даражада билим ва кўникмалар орттирган эмас, оғзаки нутқда ва ёзма ишларда хатоларга йўл қўймоқда. Бунинг сабабларидан бири шуки, айрим ўқитувчилар дарсга ёмон тайёрланади, дарсларни назарий ва методик жиҳатдан паст савияда ўтказади. грамматика қоидаларини ва терминларни ёдлатишга берилиб кетади. Бошланғич мактаб рус тилини ўрганишда айниқса заиф соҳадир. Педагогика олий ўқув юртлари ва университетларда ўқитувчиларни тайёрлаш тағин ҳам яхшироқ ташкил этилмоғи керак.

Министр ўз ахборотини тамомлаб, баъзи бир масалаларга тўхталди. Бу масалаларнинг ҳал қилиниши рус тилини ўқитиш савиясини янада оширишга ёрдам бериши мумкин. Жумладан, у, иттифоқчи республикалардаги халқ маорифи органлари ўртасида тағин ҳам мустаҳкамроқ алоқалар ўрнатиш, миллий мактабларда рус тилини ўқитишнинг умумий асосларини ишлаб чиқишда мамлакат мутахассисларининг куч-ғайратларини бирлаштириш, Ўрта Осиё республикалари. Қозоғистон ва Озарбайжон мактаблари учун рус тили программаларини унификация қилиш зарур, деб уқтиради.

Суратда: Миллий мактабларда рус тилини ўқитишни яхшилаш масалаларига бағишланган иккинчи республикалараро конференциянинг кўргазмалар залида.

И. Глауберзон фотоси.

ЖОНЛИ СЎЗЛАШУВ ТИЛИНИ ЎРГАТИШ—АСОСИЙ ВАЗИФА

Қозоғистон ССР маориф министри **А. Шарипов** ўз нутқида айтдики, 1956 йилда Ўзбекистон пойтахтида бўлиб ўтган республикалараро биринчи конференциянинг қарорларини амалга ошириш рус тилини ўқитишни яхшилашга кўп даража ёрдам берди ва ўқитиш методикаси соҳасида илмий тадқиқотлар сифатини яхшилашда муҳим роль ўйнади.

Рус тили совет социалистик маданиятнинг умумий хазинасига тобора салмоқли ҳисса қўшаётган қозоқ халқи миллий маданиятини ривожлантиришнинг энг кучли қуроли бўлиб қолди. Биз шу билан фахрланамизки, қозоқлар қозоқ тилида яратилаётган адабиётнинг мислсиз равнақ топишига эришиб, ўз ораларидан рус тили ва адабиётининг йирик билимдонларини, рус тилида ижод этувчи олимларни, ёзувчиларни ва шоирларни етиштириб чиқармоқдалар. Бу ҳол замонамизга хос бўлган ажойиб процессдир.

Қозоғистонда қозоқ, рус болалари ва бошқа миллатлар болаларининг алоқалари тобора маҳкам бўлиб бормоқда. Республикадаги 1.926 мактабда қозоқ ва рус тилида болаларга таълим берилаётган синфлар бор. Уларнинг синфдан ва мактабдан ташқари ишларда бирга қатнашаётганликлари, ҳар хил ўйинлар, спорт машғулотларида биргаликда иштирок қилаётганликлари ўқувчиларни интернационализм руҳида тарбиялашга ёрдам беради, рус тилида жонли сўзлашиш учун қулай шарт-шароит вужудга келтиради. Қозоқ мактабларининг энг яхши ўқитувчилари ўқувчиларга рус тили бўйича шундай ҳажмда билимлар ва кўникмалар бермоқдаларки, бу ҳол айрим мактабларда бир қанча фанларни рус тилида ўқитиш имкониятини туғдиради. Кўпгина қозоқлар СССР гражданларининг ўз болаларини истаган тилда ўқитиш ҳуқуқидан фойдаланиб, уларни рус синфларига жойлаштирмоқдалар. Айни вақтда рус ўқувчиларнинг қозоқ тилини ўрганишга қизиқиши сезиларли даражада ўсди. Республикада миллий мактабларда рус тилини ўқитиш соҳасидаги ташкилотчилик, таълим-тарбия ва илмий тадқиқот ишлари ҳам ана шуларнинг ҳаммасини назарга олиб қурилмоқда. Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати бу муҳим ишга доимий эътибор бермоқда.

Нотиқ рус тили ва адабиёти бўйича кейинги вақтда республикада яратилган янги программалар ва дарсликлар тўғрисида батафсил гапиради. Бироқ, бу ўқув қўлланмалари миллий мактабда рус тили ўқитиш олдига қўйилган ҳамма талабларга ҳали тўла жавоб бермайди. Қозоғистон халқ маорифи ходимлари Тошкентда ўтказилаётган конференция қардош республикаларнинг жуда бой тажрибасини умумлаштириб, программаларни ва дарсликларни янада яхшилашнинг, бутун ўқитиш системасини такомиллаштиришнинг асосий йўлларини белгилаб беради, деб ўйлайдилар.

Рус тили дарсларини техника воситалари билан таъминлаш тўғрисидаги масалани ҳал этиш пайти келди, бу нарса ўқувчиларнинг тўғри талаффуз этишларига эришиш учун айниқса муҳимдир. Баъзи бировлар бу ишни мактабларнинг проигриватель ва магнитофонлар сотиб олишидан, таниқли бадиий сўз усталари ижросида бадиий асарлар парчалари ёзиб олинган пластинкаларни эшитишдан иборат қилиб қўймоқдалар. Бундай қилиш ҳам керак, албатта. Аммо, масалани кенгроқ қилиб қўйиш зарур. Ўқув грампластинкаларини кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, бунинг учун республикаларимизнинг энг яхши ўқитувчиларини таклиф этиш керак эди. Масалан, орфоэпия бўйича пластинкалар тўплами, илғор ўқитувчиларнинг дарслари ёзиб олинган пластинкалар ўқитувчиларга бебаҳо ёрдам берган бўлур эди.

Ўртоқ Шарипов ўқитувчилар тайёрлаш сифатини яхшилаш, рус тили ўқитиш соҳасидаги тадқиқот ишларини координациялаш бўйича республикалараро марказ ташкил қилиш зарурлиги ҳақида гапиради.

РУС ТИЛИНИ БИЛИШ—ҚУВОНЧДИР

Рус тили ўқитиш масалаларига бағишланган биринчи Тошкент конференциясидан сўнг ўтган олти йил ичида рус тили бизнинг мактабларимиздаги таълим мазмунида янада мустаҳкам ўрин олди, ўқув планининг асосий фанларидан бири бўлиб қолди, дейди Озарбайжон ССР маориф министри **М. Мехтизода.**

Озарбайжон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати миллий мактабларда рус тили ўқитиш ишига ғоят катта эътибор бериб келдилар ва бермоқдалар, бу ишда маориф органларига доимий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Озарбайжон халқи ўз миллий маданиятини ривожлантиришда рус маданиятининг, рус тилининг аҳамиятини чуқур тушунмоқда ва қадрламоқда. Республиканинг йигит ва қизлари, барча меҳнаткашлари улуғ рус тилини севадилар, уни эгаллашга қизиқадилар, уни ўз она тилидек ўрганишга интиладилар, рус тилини билиб олганликларига қувонадилар.

Республикада рус тили ўқитувчилари тайёрлашга, уларни жой-жойига тўғри тақсимлашга катта эътибор берилмоқда. Кейинги ўн йил ичида олий ўқув юртларида ва педагогика билим юртларида олти мингга яқин рус тили ўқитувчилари тайёрланди. Бундан ташқари, қардошлик ёрдами сифатида РСФСРдан бир мингга яқин ўқитувчи Озарбайжонга ишга келди.

Кейинги йилларда Озарбайжонда рус тили бўйича программаларни ва дарсликларни такомиллаштириш соҳасида талайгина ишлар қилинди. Лекин, дарсликларни педагогик тажриба, лингвистик ва педагогик фан ютуқлари асосида. «СССРда мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш тўғрисида ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ҳақида»ги Қонун талабларини ҳисобга олиб, тинмай яхшилаш талаб қилинади. Рус тили бўйича программалар тузилганда, чунончи, она тилидан фойдаланиш, курсни концентрик асосда қуриш ва бошқа илмий методика қоидалари ҳисобга олинади.

Лекин, рус тили ва айниқса рус адабиёти бўйича программаларни ишлаб чиқиш масалаларини ҳозирча, ҳал этилган деб бўлмайди. Проблемаларнинг кўплари ушбу конференцияда ҳал этилмоғи керак.

Миллий мактабларда рус тили ўқитиш соҳасидаги илмий тадқиқот ишларини кенгайтириш масаласи ҳам биринчи даражали роль ўйнайди. Бу соҳада ҳозирдаёқ баъзи муваффақиятларга эришилди, аммо олдимизда ҳали кўп ишлар турибди.

Миллий республикалардаги олимлар ва методистларнинг тобора мустаҳкамланаётган алоқалари, уларнинг доимий боғланиб туришлари, ўзаро ёрдамлари, тажриба, асарлар ва қўлланмаларни айирбошлаб туришлари рус тилини ўрганишда бебаҳо фойда беради. Шу алоқаларнинг бутун чоралар билан ривожланаётганлиги мамлакатимиз халқларининг бузилмас дўстлигини исботловчи далилдир. Бундай алоқалар бизга рус бўлмаган мактабларда рус тилини ўқитишнинг қўйилишини яхшилашда ёрдам беради.

КПСС XXII съезди, партиянинг янги Программаси халқ маорифи ходимлари олдига коммунистик келажакнинг янги кишисини тарбиялаш соҳасида жуда масъулиятли вазифалар қўйди. Совет Озарбайжонининг педагоглари қардош республикалардаги ўқитувчилар билан биргаликда ўз зиммаларига юкланган буюк вазифани шараф билан бажаришга тайёрдирлар.

ҲАР БИР ЎҚИТУВЧИГА КАТТА ҒАМХЎРЛИК ВА ЭЪТИБОР БИЛАН ҚАРАЙЛИК

Туркманистон ССР маориф министрининг ўринбосари **Г. Г. Ганпова** минбарга чиқади. Нотиқ айтадики, министрлик ва унинг маҳаллий органлари, республиканинг ҳамма педагоглари рус тили ўқитишни яхшилаш, янги программалар, дарсликлар ва методика қўлланмалари яратиш соҳасида маълум иш қилдилар.

Туркманистон халқ маорифи ходимлари саккиз йиллик ва ўн бир йиллик мактабларнинг юқори синфлари учун рус тили бўйича лексика, грамматика ва фонетикани ҳам, оғзаки нутқни ривожлантириш учун материалларни ҳам ўз ичига олган ягона дарсликлар яратишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар. Айрим синфлар бўйича бир неча республика учун ягона дарсликлар, шунингдек ягона кўргазмали қуроллар — грамматика жадваллари ва картиналар яратиш тўғрисида ҳам ўйлашиб кўриш керак. Бир неча республика вакилларидан иборат қилиб тузилган доимий комитет бу ишни координациялаши мумкин бўлур эди.

Нотиқ айтадики. республиканинг кўпгина миллий мактабларида рус тилини ўқитиш савияси турмушдан ҳали ҳам орқада қолмоқда, ўқувчиларнинг билим сифати эса программа талабларига жавоб бермайди. Ўқувчиларнинг баён ва иншодан кўра диктантларни яхшироқ ёзаётганлиги тажрибада исботланди. Бу эса ўқитишда расмиятчиликка хотима берилмаганлигидан, оғзаки ва ёзма нутқ кўникмаларини ривожлантиришга етарли эътибор берилмаётганлигидан далолат беради.

Республикада ўқитувчиларнинг анча қисми ёрдамга ва аввало, ўқувчиларга сўзлашув тилини ўргатиш бўйича қўлланмаларга муҳтождир. Методистлар ва баъзи олимлар бундай аҳволни ҳисобга олмасдан, грамматика бўйича қўлланмалар тузишга кўпроқ эътибор бермоқдалар. Бу камчилик РСФСР Педагогика фанлари академиясининг Миллий мактаблар институтига ҳам хосдир.

Республика Маориф министрлиги ва унинг институтларининг рус тили ўқитишга раҳбарлигини яхшилаш учун ҳали кўп ишларни қилиш керак. Рус тили ўқитувчиларини тайёрлаш масаласи Туркманистон учун катта аҳамиятга эга. Педагогика олий ўқув юртларининг тегишли факультетларига студентлар қабул қилишни кўпайтиришга қарор қилинди. Ўқитувчиларнинг уй-жой-маиший шароитини яхшилаш чоралари кўрилмоқда. Педагогларнинг малакасини оширишга жиддий эътибор берилмоқда.

* * *

Украина ССР Педагогика илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири А. М. Беляев, Эстония ССР маориф министри Ф. М. Эйсен, Литва ССР Маориф министрлиги таълим бўлимининг бошлиғи К. К. Пошкус, Латвия ССР Ўқитувчилар малакасини ошириш институти кабинетининг мудири Е. К. Францман конференция қатнашчиларини қизғин табриклаб нутқ сўзладилар.

Ўзбекистон халқ маорифи ветеранларининг бир группаси саҳнага чиққанида ҳамма уларни самимий кутиб олди. Булар орасида кекса педагоглардан Л. М. Гербанева, Л. А. Смирнова, Н. П. Архангельский, Е. П. Кангунлар бор эди. Е. В. Захарова ва Р. Е. Клейнер ветеранлар номидан гапирдилар. Улар республика меҳнаткашлари Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ улуғ рус тилини қандай зўр муҳаббат билан ўрганишга киришганликлари тўғрисида сўзлаб бердилар, ёш педагогларни ўзларининг муҳим ва олижаноб ишларида янги муваффақиятларни қўлга киритишга даъват этдилар.

Кечки мажлисда Тошкент университетининг доценти, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи К. С. Кобловнинг «Миллий мактабларда рус тилини ўқитиш мазмуни ва рус тили бўйича программа ҳамда дарсликларни тузиш принциплари» тўғрисидаги доклади ҳам тингланди.

Республикалараро илмий конференция ўз ишини давом эттирмоқда.

* * *

28 май кечқурун конференция қатнашчилари учун Ўзбекистон санъат усталари иштирокида катта концерт қўйиб берилди.

Қ. УЗОҚОВ, Ю. КУКАРКИН, Г. ЛИПШИЦ, Е. МАЙОРОВ,

(Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбирлари).

ШУ КУНЛАРДАГИ ҲАРАКАТ ХИРМОНГА БЕРАР БАРАКАТ

Пискент районидаги Тельман номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ҳакимполвон Қодиров бошлиқ бригадаси аъзолари 125 гектар ернинг ҳар гектаридан 55 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар. Механизаторлардан Ж. Исаев, Х. Мамадалиев ўртоқлар ғўзани культивация қилишни сифатли ўтказиб, ҳаммага ўрнак бўлмоқдалар. Суратда: бригадир Х. Қодиров (ўнгда) ва колхоз партия ташкилотининг секретари М. Рустамов ўртоқлар ғўзанинг шоналанишини кўздан кечирмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

Ғўза парвариши кучайтирилсин!

(Боши биринчи бетда).

ва минерал ўғитдан, сувдан тежаб-тергаб ва самарали фойдаланиш, барча ишларни ҳеч қандай мустасносиз ўз вақтида ва юқори сифатли амалга ошириш имкониятларидан тўлароқ фойдаланиш кўзда тутилиши керак.

Меҳнатни пухта уюштириб колхоз ва совхозлар ҳамда бригадалардаги мавжуд механизмларнинг тўхтовсиз ишлашини таъминлаш, ҳар бир ходимнинг ўзига топширилган иш учун масъулият ҳиссини ошириш керак.

Ҳар бир гектарнинг тўла бўлиши ва ўсимликларнинг ҳаммасини сақлаб қолиш муҳим аҳамиятга эгадир. Ғўза то ўсишдан тўхтагунча ҳар бир далада кўчатларнинг нормал қалинликда бўлишига эришиш, культивация, ўтоқ, суғориш вақтида кўчатнинг нобуд бўлишига сира йўл қўймаслик керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Республика Министрлар Совети ғўзанинг ривожланишдан кейинда қолишини тезда тугатиш мақсадида экиннинг дастлабки парваришини яқин кунлар ичида тамомлаш зарур ва июнь ойида ғўзани икки бор юқори сифатли комплекс парвариш қилиш лозим деб ҳисоблайдилар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, қишлоқ хўжалик министрлиги, сув хўжалиги министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва унинг маҳаллий органлари, область ва район партия ҳамда совет ташкилотлари, территориал ишлабчиқариш бошқармалари, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ва раҳбарларига қуйидаги вазифалар юклатилди:

барча культиваторларни тракторларга осишни дарҳол тугаллаб, уларни ишга тушириш ҳамда ҳар бир агрегатдан унумли фойдаланиш, экин қатор ораларини кўндалангига ишлашни тўғри ташкил қилишга алоҳида эътибор бериш, ўсимликларни сақлаб қолиш мақсадида маълум участкаларни тракторчиларга бириктиб қўйиш, культиваторларнинг иш органларини тўғри ўрнатиш ва созлашга алоҳида эътибор бериш;

яқин кунларда букетларни қўл билан ростлаб чиқишни, яганалашни, оласига кўчат ўтқазишни тамомлаш ва ўтоқни тугаллаш учун колхоз ва совхозлардаги мавжуд меҳнат ресурсларини сафарбар қилиш;

ҳар бир участканинг конкрет шароитини ҳисобга олиб, экинни азот ўғити билан озиқлантиришнинг кечикишига йўл қўймаган ҳолда ғўзанинг ўсиш даврида ўғитдан фойдаланишнинг ҳар бир бригада, ҳар бир участка бўйича планини тузиб чиқиш, биринчи озиқлантиришни 5 июнгача тамомлаш. Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССР да эса биринчи озиқлантиришни 10 июндан кечикмасдан, иккинчи озиқлантиришни 25 июнгача ўтказиш, ғўзани озиқлантириш агротехника қоидаларига қатъий риоя қилиш;

ғўзани ўсиш даврида суғоришни ҳамма жойда дарҳол кучайтириб юбориш, экинни кўллатиб суғоришга йўл қўймаслик, сувни тежаб-тергаб сарфлаш, қўшимча сув ресурсларини қидириб топиш ва фойдаланиш, суғоришни кеча-кундуз ўтказиш, сувчиларга қулай шароит яратиб бериш;

ғўза парваришини суғориш билан моҳирона қўшиб олиб бориш, тупроқда намнинг қочиб қолишига сира йўл қўймай, сув камчил бўлганда ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштириш;

қишлоқ хўжалик зараркунандалари билан зарарланган жойлардаги ғўзани дорилаш учун зарур чораларни дарҳол кўриш, бунинг учун барча самолётлар ва бошқа аппаратуралардан фойдаланиш;

экиннинг аҳволини ҳар куни кузатиб туриш, қишлоқ хўжалик зараркунандалари билан зарарланган участкаларни дарҳол аниқлаш ва бу ерлардаги ғўзани тезда дорилаш, беғамлик кўрсатиб, қишлоқ хўжалик зараркунандалари тушишига, ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўйган хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассисларини қаттиқ масъулиятга тортиш;

далаларни машина теримига ажратишни яқин кунлар ичида тамомлаш ва ана шу участкаларда машина терими талабларига жавоб берадиган ҳосил етиштириш учун табақалаштирилган агротехника тадбирларини амалга ошириш;

далада ишлаётган колхозчиларга ва совхоз ишчиларига қулай маданий-маиший шароит яратиб бериш.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети агрономларнинг, механизаторларнинг, гидротехникларнинг, энтомологларнинг ва бошқа қишлоқ хўжалик мутахассисларининг суғоришни, культивацияни, озиқлантиришни, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни ва бошқа агротехника тадбирларини ўз вақтида ва юқори сифатли амалга оширишдаги роли ҳозирги кунда анча ошади деб ҳисоблайдилар. Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига мутахассисларга зарур барча шароитларни яратиб бериш, янги, илғор усулларнинг ҳаммасини жорий қилишда, барча дала ишларини тўғри ва юқори сифатли ташкил этишда уларнинг роли ва масъулиятини ошириш вазифасини юклади.

Қарорда қайд қилиндики, партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг, колхоз ва совхоз раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотларининг муҳим вазифаси — оммавий-сиёсий ва маданий-оқартув ишларининг марказини дала шийпонларига кўчиришдан иборатдир. Колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари учун дала шийпонларида яхши маданий-маиший шароит яратиб бериш, умумий овқатланишни ташкил этиш, колхозчиларга ва совхозларнинг ишчиларига маданий ва медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш, кўчма савдони, болалар муассасалари ишини йўлга қўйиш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг унумли меҳнат қилиши ва нормал дам олиши учун барча шароитларни яратиб бериш зарур.

Колхозчиларга мунтазам равишда аванс ва совхоз ишчиларига аниқ белгиланган муддатларда, улар қилган ишнинг миқдори ва сифатига қараб иш ҳақи бериб турилишини таъминлаш керак. Меҳнат ҳақи фондидаги маблағларни бошқа мақсадларга сарфлаш ман қилинади, колхозчиларни ва совхоз ишчиларини ғўзани ўз вақтида ва юқори сифатли парвариш қилганликлари ҳамда кўчатни тўла сақлаб қолганликлари учун рағбатлантиришнинг белгилаб қўйилган тартибига қатъий риоя қилиш керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети область партия комитетлари, область партия комитетларининг партия ташкилотчилари, район партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ва комсомол ташкилотлари зиммасига пахта учун курашда коммунистлар билан комсомолларнинг авангардлик ролини ошириш, колхозчиларнинг, совхоз ишчилари, механизаторларнинг меҳнат активлигига бошчилик қилиб, экинларни намунали парвариш қилиш учун, ҳар бир колхоз, совхозда, бўлим ва бригадада социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлайдиган даражада мўл ҳосил етиштириш ва унинг барвақт пишиб етилиши учун социалистик мусобақани тағин ҳам авж олдириш вазифасини юклади. Ҳар бир партия ва комсомол ташкилотининг, колхоз ва совхоз, бўлим ва бригада раҳбарининг, ҳар бир коммунистнинг фаолиятига 1962 йилдаги социалистик мажбуриятнинг қандай бажарилишига қараб баҳо берилади. Партия, комсомол, совет, касаба союз ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари далада ишлаётган кишилар билан ҳамиша бирга бўлиб, уларнинг меҳнатини ва маишатини уюштиришлари керак.

Республика, область ва районлараро газеталарнинг редакторлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги радио эшиттириш ва телевидение Давлат комитетига дала ишларининг боришини матбуотда, радио ва телевиденеда ёритишни кучайтириш, пахтакорларнинг, механизаторларнинг илғор тажрибаларини кенгроқ пропаганда қилиш, областлар, районлар, колхозлар, совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақага доир материалларни ёритиш таклиф қилинди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети барча колхозчиларни ва совхозларнинг ишчиларини, механизаторларни, қишлоқ хўжалик мутахассисларини бу йилги мураккаб об-ҳаво шароитда ғўзанинг ривожланишидан кейинда қолишини тезроқ тугатишга, мўл ва барвақт пишиб етиладиган ҳосил тўплашга, етти йилликнинг тўртинчи йилида олинган мажбуриятларни бажаришга ва бу билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихий XXII съезди қўйган вазифаларни бажаришга муносиб ҳисса қўшишга чақирдилар.

Тракторчилар билан шартнома тузайлик

Мўл ҳосил учун курашда қатор ораларини ўз вақтида ва сифатли культивация қилиш, гектарларда белгиланган миқдорда кўчат сақлаб қолинишини таъминлаш катта аҳамиятга эгадир. Бунда тракторчиларнинг роли айниқса катта.

Тракторчиларнинг мўл ҳосил учун курашдаги масъулиятини яхши тушунган областнинг илғор хўжаликлари улар билан шартнома тузиб, яхши ташаббус бошладилар. Бу жиҳатдан Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози, Сирдарё районидаги «Малик» совхозида қилинаётган ишлар ибратлидир.

Масалан, «Ленинизм» колхозида тракторчилар билан тузилган шартномаларда тракторчига бириктилган экин майдони, кўчатларнинг сони кўрсатилади. Тракторчи йиғим-терим бошлангунгача ана шу кўчатларни сақлаб қолиш юзасидан мажбурият олган.

Ана шуларга мувофиқ тракторчи қуйидаги вазифаларни зиммасига олади: ёқилғи-мойлаш материаллари, ҳамда техника қарови ва ремонт учун ажратилган пул маблағларини ниҳоятда тежаб-тергаб сарфлаш учун курашади.

Қатор ораларини ишлаш тамом бўлганидан кейин тракторчи агрегатни намунали сақлаши керак.

Шунингдек шартномада тракторчининг агротехника тадбирларини ўз вақтида ва сифатли амалга оширилишини таъминлаши ва бириктилган майдондан пландаги ҳосилнинг олинишига эришиши кўрсатилади.

Колхоз правлениеси ҳам ўз навбатида бутун мавсум давомида тракторчиларга маълум бир майдонни бириктиб қўйиш, уларни чопиқ тракторлари ва ғўза қатор ораларини юмшатадиган комплекси билан таъминлаш, бунда чопиқ агрегатларини бир участкадан бошқа участкага ўтказиб юбормаслик мажбуриятини олади. Тракторларга техник қаровни йўлга қўйиш ва ремонт қилиш юзасидан тузилиб тасдиқ қилинган графикка мувофиқ колхоз правлениеси тракторчиларга запас қисмлар ва бошқа зарур материалларни ўз вақтида етказиб бериб туриши шарт.

Шартномага мувофиқ правление тракторчиларнинг кундалик ишини кузатиб бориши ва ҳар олти кунда уларнинг бажарган ишини акт бўйича қабул қилиб олиши ҳамда шу кунлар ичида бажарилган ишларнинг сифатига баҳо бериши керак.

Тракторчиларга белгиланган тартибга мувофиқ тракторни яхши сақлаганликлари ва ремонт учун ажратилган пул маблағларидан тежаб-тергаб фойдаланганликлари ҳамда ёқилғи, мойлаш материалларини тежаб қолганликлари учун иқтисод маблағининг 50 процент миқдорида мукофот берилади ҳамда тракторчиларнинг малакасига қараб қўшимча ҳақ ёзилади.

Агар тракторчи терим бошлангунгача белгиланган миқдордаги кўчатни сақлаб қолган бўлса, правление томонидан тасдиқланган қоидага мувофиқ унга мукофот берилади.

Правление белгиланган лимитга мувофиқ материаллар, запас қисмлар ва ёқилғи, мойлаш материалларини бериш юзасидан тартиб ўрнатиш мажбуриятини олади, бунинг учун тракторчиларга лимит дафтарчаси берилади ва ана шу дафтарчага мувофиқ вақти-вақти билан материал ва пул маблағлари қандай сарфланаётганлиги назорат қилиб борилади.

«Малик» совхози дирекциясининг тракторчилар билан тузган шартномасининг қисқача мазмуни қуйидагидан иборат: тракторчи бригадирнинг талаби билан ғўзани узунасига ва кўндалангига культивация қилиш, суғориш учун эгатлар олиш, озиқлантириш ва бошқа ишларни бажариш мажбуриятини олади.

Тракторчи қатор ораларига сифатли ишлов берилишини таъминлашга айниқса катта эътибор беради: қатор оралари 60 сантиметр кенгликда бўлса, узунасига культивация вақтида 42—45 сантиметр, қатор оралари 60 сантиметр бўлганда кўндалангига культивация вақтида 35—38 сантиметр; қатор оралари 50 сантиметр бўлганида 30—32 сантиметр, қатор оралари 45 сантиметр бўлганида 27 сантиметр кенгликда ишлов берилади. Культиваторни тўғри созлаш, ишчи органларини жой-жойига ўрнатиш ва моҳирлик билан ишлатиш ҳисобига культивация вақтида қаторлардаги ўтларни ўлдириб кетишга катта аҳамият берилади.

Тракторчи белгиланган графикка мувофиқ ўз тракторига техник қаровни йўлга қўйиб боради, уни яхши сақлашга эътибор беради.

Агар бригадир, бўлим бошлиғи ёки старший агроном тракторчи бажарган ишни сифатсиз деб топиб, уни брак қилса, у ҳолда тракторчи ўз ҳисобидан сарф қилинган ёқилғини тўлаши ва ишни қайтадан бажариши керак.

Совхоз дирекцияси май ойидан бошлаб қатор ораларига ишлов бериш тамом бўлгунга қадар, яъни 1 августгача тракторчиларга ҳар ойда аккорд ҳақ тўлаб боради.

Совхоз дирекцияси бириктилган майдонда белгиланган миқдорда кўчат қалинлиги сақлаб қолинганлиги учун ишни комиссия қабул қилиб олгандан сўнг мукофот беради.

Биринчи июнга қадар 30 сўмдан, 1 июлга қадар 30 сўм. Комиссия обдон текшириш ўтказиб, бириктилган майдонда пландаги ҳосилнинг олинишини таъминлайдиган пахта етиштирилганлигини аниқлаганидан кейин тракторчига мукофот тариқасида 40 сўм тўланади.

Шуни ҳам айтиш керакки, мукофот пули кўп ҳам бўлиши мумкин. Бу — ҳар бир хўжаликнинг иқтисодий имкониятларига боғлиқ.

Йиғим-терим тамом бўлгандан кейин, бириктилган майдонда план бажарилган тақдирда тракторчига қўшимча яна 50 сўм пул мукофоти берилади.

Область партия комитети секретариати ва қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш бўйича область комитети «Ленинизм» колхози правлениеси ва «Малик» совхози дирекциясининг ташаббусини маъқуллади.

Район партия комитетлари, территориал ишлаб чиқариш бошқармалари бу ташаббуснинг яхши натижалар беришини ҳисобга олиб, колхоз ва совхозларда тракторчилар билан ана шундай шартномалар тузилишини ташкил этишлари керак.

РАИС НЕГА ИШДАН ОЛИНДИ

Ислом Тешабоев яна минбарга кўтарилди. Бу гал унинг машқи пастроқ, гаплари ҳам зални гумбурлатиб юбормади. Шошмай, салмоқ билан гапириб, хатоларига қисман иқрор бўлди: ишни тузатсак бўлади, камчиликларимизни энди тушуниб олдик, деди. У энди гапини ўнглаб олиб, бийрон гапира бошлаган эди, аллаким луқма ташлаб қолди;

— Ўртоқ раис, нега 28 культиватордан 7—8 таси ишлайди холос.

— Запчасть йўқ, — деди раис.

— Қачон ишлайди у тракторлар?

— Эртага тўғрилаймиз.

Гап шу ерга келганда олтмишинчи йилги бир ишни эслатиб қўяйлик. Ўша йили ҳам колхозда олий маълумотли агроном Ислом Тешабоев раис эди. 1300 гектардан ортиқроқ ердан атиги 9 центнердан пахта олинди. Лекин раис шундай ташвишли аҳволдан қандай хулоса чиқарди? «Бу йил бўлмади-бўлмади-да, келгуси йил кўрасиз» деб бўлажак ғалабадан лоф урди. Афсус, минг афсуски, олтмиш биринчи йилда ҳам иш юришмади.

Раис ҳамма умидни олтмиш иккинчи йилга боғлаб, яна енг шимариб ваъдабозлик қилди. Минбарларга тез-тез кўтарилиб, «Ҳали ёшмиз, кучимиз, билимимиз бор. Биздан пахтани олтмиш иккинчи йил кузида олинглар» деб юрди. Аммо кечагина юз берган бир воқеа уни шоshириб қўйди. Колхозга қўшни Комсомол районидан мусобақадош пахтакорлар келдилар. Улар колхоз далаларини айланишга айландилару, хижолатнинг зўридан қандай қилиб бу ердан кетишни билмай қолдилар. 1400 гектар ернинг қоқ ярмида ҳали кўчат йўқ, қип-қизил шудгор бўлиб ётипти. 250 гектар ерни қалин ўт босган. Бор ғўза ҳам ўтга қўшиб чопиб юборилялти. Айрим бригадаларда культиваторнинг иш органлари нотўғри ўрнатилган.

Кошки эди, хатолар фақат шуларнинг ўзи бўлса. Тўла гектар учун кураш йўқ. Культиваторларнинг кенглиги 18 — 20, чуқурлиги 3 — 4 сантиметр холос. Буни раис кўрмайдими? Кўрса нега индамайди. Раис шундай экан, агроном Мусаев, партком секретари Жопақов, инженер Кокорев, бир эмас тўртта бригада механиги қаерда.

Аввало раис билан партком секретарининг хотинлари, уларни кўриб, бухгалтер, полевод, агроном, омборчи, бригадир сингари 32 раҳбарнинг хотини дала бетини кўрмайди. Шундай бир колхозда меҳнат интизоми бўшашмайдими ахир. 600 атрофида ишга яроқли одам бор-у, далага 135-150 киши чиқади. Раис ўз хотинини ишлатмай, уй бекаси қилиб қўйгач, бошқалардан тили қисиқ бўлади-да.

Сувни исроф қилиш — айниқса жиноят. Бу гап ҳар бир йиғилишда, ҳар бир райком бюросида такрор-такрор айтиляпти. Газеталар, радиолар ҳам шу ҳақда кўп гапиряпти. Раис ғалати одам экан, бу гаплар унинг бир қулоғидан кириб иккинчисидан ўша заҳоти чиқиб кетади.

Холбўта Хатамов бошлиқ бригадада Комсомол райони пахтакорлари жинояткорона ишга дуч келдилар. Бир ариқ сув ўз йўлидан эмас, ғўза оралаб оқиб ётипти. Ер кўллаб кетган. Бироқ далада на бригадир бор, на сувчилар. Шу фактнинг ўзига бир холисонилло баҳо беринг. Қандай ноинсоф, бебурд бригадир, яхши ният билан экилган экинни шундай аҳволга солади!

Раис район партия комитетининг кенгайтирилган бюро мажлиси минбарида энди дадил гапира бошлаган эди, унга куни кеча бўлган шу ишларни эслатиб қўйишди. Буларгина эмас, колхозда ҳисоб-китоб ишлари издан чиқарилганлиги, колхозчиларга ўз вақтида аванс бериб турилмаётганлиги ҳам таъна қилинди. Бироқ раис пинагини бузмай яна жавобга ҳозирланди. Камчиликларимиз (хато эмас, камчилик эмиш) бор, 15 кун ичида ҳаммасини тузатамиз, деди. Аммо энди унинг гапига ишонч қолмаганди. Ваъдабозликнинг ҳам чегараси бўлади. Колхозни ўтирғизиб қўйиб ишни тузатмаган, меҳнат интизомини бўшаштириб юбориб, бор кўчатнинг ҳам нобуд бўлиб кетишига сабабчи бўлаётган раис ишдан олингани яхши. Наҳотки, бир одамнинг гуноҳлари учун бутун бошлиқ колхоз тобора заифлашади. Наҳотки, бир одамнинг уқувсизлигидан одамлар қўшни колхозлардагидан икки баравар кам даромад оладилар. Ана шу сабаблар учун Гулистон район партия комитетининг бюроси «Ленинизм» колхозининг раиси Ислом Тешабоевни партиядан ўчиришга қарор қилди.

Колхозчиларнинг умумий йиғилиши ҳам бўлиб ўтди. Йиғилиш хўжаликка раҳбарлик қилишни таъминлай олмаган Тешабоевни вазифасидан олиб ташлади ва правлениенинг янги составини сайлади.

С. СУЛТОНОВ,
М. ҒОЗИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

ЎЗБЕКИСТОН ПОЛИГРАФИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ КАТТА БАЙРАМИ

ТОШКЕНТДАГИ 1-БОСМАХОНАНИНГ ЮБИЛЕЙИ

Совет Туркистонидаги биринчи полиграфия корхонаси — Тошкентдаги 1-босмахона барпо этилган кунга қирқ йил бўлди.

Кекса корхонанинг юбилейига бағишланиб, 26 майда Ҳамза номидаги ёзги театрда Тошкент жамоатчилиги вакилларининг тантанали йиғилиши бўлди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Тошкентдаги 1-босмахона коллективига унинг қирқ йиллик юбилейи муносабати билан юборган табрикномасини ўқиб берди.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг Главиздат бошлиғи Ю. Ю. Юсупов доклад қилди. У босмахонанинг қирқ йил ичида босиб ўтган шонли йўли ҳақида, бу корхонани барпо этишда, маҳаллий кадрларни тайёрлашда рус полиграфистларининг ғоят катта роль ўйнаганликлари тўғрисида гапирди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев Тошкентдаги 1-босмахона ходимларининг бир группасини республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш тўғрисидаги Фармонни ўқиб берди.

Йиғилиш қатнашчиларининг қарсаклари остида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова мукофотланганларга Фахрий ёрлиқларни топширди. У мукофотланганларни самимий табриклади, уларга сиҳат-саломатлик, коммунизм тантанаси йўлидаги меҳнатларида янада муваффақиятлар тилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов тантанали вазиятда босмахона коллективига республика Министрлар Совети ва Ўзбекистон касаба союзлари советининг кўчма Қизил байроғини топширди. Байроқ корхонага 1962 йилнинг биринчи кварталидаги социалистик мусобақа якунлари бўйича берилган биринчи мукофот билан бирга тақдим этилди.

Олимлар номидан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. Н. Қориниёзов, адиблар номидан академик шоир Ғафур Ғулом коллективни шонли юбилей билан қутладилар. Йиғилишда республиканинг кекса полиграфисти Д. Ф. Анненков ҳам сўзга чиқди.

Йиғилиш қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Никита Сергеевич Хрушчевга табрик хати қабул қиладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Ф. Е. Титов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари С. Н. Усмонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Қ. Муртазоевлар ҳозир бўлди.

Йиғилиш қатнашчилари учун катта концерт қўйиб берилди.

(ЎзТАГ).

Қўқондаги қишлоқ хўжалигини механизациялаш бир йиллик курсини тамомлаган бир группа кубалик ёшлар ўтган якшанба куни Ўзбекистондан ўз ватанларига жўнаб кетдилар.

Пойтахтимиз ёшлари ўзларининг қадрдон дўстларини самимий кузатиб қолдилар. Меҳмонлар Тошкент саноат корхоналарида, Темир йўл транспорти ва Низомий номидаги педагогика институтларида бўлдилар. Тельман номли паркда эса кубалик ёшларнинг иштироки билан катта сайил ўтказилди. Дўстларимиз рус, испан тилларида ашулалар айтиб, миллий ўйинлар ижро этдилар.

Суратда: Кубалик ёшлар жўнаб кетиш олдидан.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ОЗОДЛИК КУЙЧИСИ

(Озарбайжон шоири М. А. Собир туғилган кунининг 100 йиллиги муносабати билан)

Озарбайжоннинг атоқли революционер сатирик шоири Мирза Алекпер Собир (1862—1911) туғилган кунга бугун юз йил тўлади. Собирнинг номи биринчи рус буржуа-демократик революциясининг таъсирида, XX аср бошларида янги куч билан ривожланган Озарбайжон адабиёти билан чамбарчас боғлангандир.

У рус классикларининг ижоди билан ниҳоятда қизиқди, ўз дўсти Сиххат ёрдамида уларнинг асарлари билан танишди. Шунинг учун ҳам Собирнинг бир қатор шеърларида Россия шоирларининг таъсири — Пушкинга хос эркесварлик, Некрасовга хос «ўч ва қайғу», Криловнинг масалларидаги халқчиллик, Чеховга хос бўлган кўз ёши аралаш кулги ва бошқа хусусиятларнинг кўзга ташланиб туриши тасодифий бир ҳол эмас.

Шу билан бирга, Собир кўп асрли миллий ва шарқ адабиётининг илғор традициялари руҳида тарбияланди. Шоир Низомий, Хоконий, Фузулий ва Воқиф каби Озарбайжон классиклари томонидан яратилган ҳамма энг яхши нарсаларни чуқур ўзлаштириб олди. XIX асрнинг машҳур реалистлари — мутафаккир ёзувчи М. Ф. Охундов (1812—1878) ва маърифатпарвар шоир Саид Азим Ширвоний (1835—1885) унинг энг яқин ўтмишдошлари ҳамда устозлари эдилар. Танқидий реализмнинг ана шу энг йирик вакилларидан Собир ўз халқига хизмат қилишнинг таъсирчан воситаси сифатида поэтик ижодга қизғин муҳаббатни ўрганди.

Собирнинг поэзияси мардона гражданлик руҳи, XX аср бошларидаги Озарбайжоннинг ижтимоий ҳаётидаги воқеаларни чуқур ифодалаши билан ажралиб туради. Мирза Алекпернинг сиёсий сатираси юксак гуманизм ҳамда революцион демократизм идеалларидан келиб чиқди. Собирнинг аччиқ киноялли кулгиси — кўз ёши аралаш кулгидир.

Собирнинг сатирик асарлари биринчи марта 1906 йили «Мулла Насриддин» журналида босилди. Демократ ёзувчи Жалил Мамедқулизода (1896—1932) томонидан нашр қилиниб турган бу журнал Россиядан ташқарида ҳам кенг ёйилган эди. Собир бу журналда ўзининг содиқ дўстлари ва сафдошларини топти.

Илғор революцион ғоялар жарчиси бўлган «Мулла Насриддин» журнали Собирнинг сатирик шеърлари учун минбар бўлиб қолди. Шоирнинг шеърлари меҳнаткаш халқнинг орзу-умидларини ифодалар эди.

Шоир ўзининг биринчи сўзини ғариблик, қолоқлик, социал адолатсизликка, феодал-капиталистик дунёнинг маънавий турғунлиги, диний фанатизм, динга хизмат қилувчи кишиларга, хотин-қизларнинг ҳуқуқсизлиги, кўп хотинлик ва сохта ватанпарварликка қарши қаратди.

Шоир ўз халқини озод ҳамда маърифатпарвар халқ сифатида кўришни орзу қилди. «Шу мақсадда, — деб эслайди унинг ўғли Мамедсалим Тоирли, — Собир зўр чидам билан тинимсиз меҳнат қилди. Ҳар бир ортиқча дақиқадан у шеър ёзиш учун фойдаланарди. Унинг шеърлари бойлар ва маърифат душманларига қаратилган кучли зарба бўларди».

Собирнинг поэзияси ўз сатирик йўналиши, оригиналлиги, янги фикрни ифодалаши билан ажралиб турар эди. Шунинг учун ҳам унинг поэзияси китобхонларга ўзининг кучли эмоционал таъсирини ўтказди. Шоир ўз шеърларида бекорчиларни, озодлик душманлари ва нодонликни, мулкдор текинхўрларни қаттиқ қоралайди.

Собир қолоқлик ва маданиятсизлик, қашшоқлик ва ҳуқуқсизлик чоризмнинг мустамлакачилик сиёсатининг маҳсули, кишининг киши томонидан оғир эксплуатация қилинишининг натижаси эканлигини яхши биларди. Шу сабабли у ўз сатирасининг тиғини помешчиклар ва феодалларга, хонлар ва бекларга қарши, рус чоризмининг ҳамда бошқа капиталистик мамлакатлар ҳукуматларининг империалистик ҳийла-найрангларига қарши қаратди.

«Ишчига», «Қўшчи», «Қайғирма», «Пул», «Пулдор одам — катта одам», «Сабр қил!» сингари ва бошқа шеърларида шоир ўз даврининг социал қарама-қаршиликларини, капиталистлар ва помешчикларнинг шафқатсизлиги ҳамда такаббурлигини, халқни ҳамиша алдаб келган буржуа арбобларининг реакцион башарасини кучли қаҳр-ғазаб билан очиб ташлайди, ваҳшийлик, эксплуатация ва зулмга қарши курашга даъват қилади.

Озарбайжонлик Сатторхон Эрон монархиясининг зулмига қарши кураш байроғини дадил кўтарганлиги билан шоир фахрланади. Эрон революциясининг раҳбари Сатторхонга бағишлаб завқ билан ёзилган шеърида Сатторхонни меҳнаткашларнинг озодлиги учун курашган халқ қаҳрамони сифатида тасвирлайди.

Собир озодлик куйчиси сифатида майдонга чиқади. Жабр-зулм остида яшаган халқнинг эксплуататорларга қарши қаҳрамонона кураши шоирга илҳом бағишлайди. У ўзининг жуда кўп ажойиб шеърларини ана шу курашга бағишлаб ёзди.

Инсон озодлик учун яратилган, озодлик эса инсон учун яратилгандир. Бу — Собирнинг гуманистик шиоридир.

Собир чоризмнинг қон-қардошни ўлдиришга қаратилган сиёсатига қарши чиқди, қардош халқлар ўртасига нифоқ солган реакцион кучларни фош қилди, меҳнаткашларни бирлашишга чақирди. Унинг ана шу ғояни илгари сурган «Интернационал» шеъри 1905 йили «Ҳаёт» газетасида босилиб чиқди. Собир буюк замондош ёзувчилар М. Горький, О. Туманян, А. Акопян, А. Церетели ҳамда халқлар дўстлигининг бошқа ҳимоячиларига бирдамлик қўлини узатди.

Алекпер Собир ўз шеърларининг фақат революцион мазмун билан суғорилганлиги учун эмас, балки поэтик услубининг ҳаммабоп бўлганлиги учун ҳам меҳнат кишилари ўртасида катта шуҳрат қозонди. У, классик ва фольклор поэзиясининг бой бадиий меросидан усталик билан фойдаланиб ҳамда уларни ижодий тарзда қайтадан ишлаб, ўз шеърларининг ниҳоятда содда бўлишига эришди.

Ғоясизлик ва формализмнинг душмани бўлган Собир «шоирнинг муқаддас бурчи» ҳаётни тўғри ифодалашдан, мазлумлар манфаатини ҳимоя қилишдан иборатдир деб билди. У сафсатабозлик билан шуғулланувчи, фақат пул учун ижод қилувчи шоирларни кўролмас эди. Шоир ҳақгўй бўлмоғи лозим, гарчи ҳукмдорлар уни минг хил азобга солса ҳам ҳақиқатни айтиши керак, деяр эди у.

Шоирнинг кучи унинг ҳақиқатга чексиз содиқлигидадир. У бу ҳақиқатни мардлик билан китобхонларга етказди. «Жамият арбоблари»: фанатизм уруғини сочувчи руҳонийлар, реакцион буржуа-миллатчи элементлар Собирнинг овозини ҳар қадамда бўғишга уриндилар. Бироқ, улар ўз мақсадларига эриша олмадилар.

Собир реалистик Озарбайжон поэзиясида янги формалар ҳам яратди. Шоирнинг сатираси ҳар доим мўлжалга бориб тегар, душманга кучли зарба берарди. Кенг умумлашмалар қилиш, типик нарсаларни танлаб олиш, ўткир иборалар топиш йўли билан Собир революцияга қадар бўлган Озарбайжондаги буржуа-помешчиклар вакилларининг, савдогарлар ва динга хизмат қилувчи кишиларнинг, буржуа зиёлилари ва бошқа жуда кўп салбий типларнинг жонли, колоритли портретлари галереясини яратди.

Собирнинг ижоди Озарбайжон адабиётининг ривожланишига катта таъсир кўрсатди. Бу адабиёт Али Назми, Алиқули Ғамгусар, Али Можуз, М. С. Ордубади сингари талантли сатирик шоирларни тарбиялаб вояга етказди. Собирнинг ижоди бизнинг давримизда ҳам барҳаёт ва таъсирчандир. Меҳнатда ва янги ҳаёт идеалларини амалга ошириш учун курашда совет кишиларига ёрдам бераётган Озарбайжон сатирик поэзиясининг энг яхши асарларида биз Собир сатирасининг ўзига хос руҳини сезиб турамиз.

Озарбайжон халқининг ўз шоирига бўлган муҳаббати чексиздир. Шоирнинг «Хўп-хўп нома» деб аталган асарлар тўпламини ҳозир ҳам озарбайжонлик ҳар бир кишининг уйидан топиш мумкин. Собирнинг жуда кўп афоризмнамо шеърлари халқ тилига сингиб кетди, мақолларга айланди. Унинг асарлари мамлакатимиздаги, шунингдек дунёдаги жуда кўп халқларнинг тилларига таржима қилиниб нашр этилаётганлиги Собир ижодига бўлган умумхалқ севгисининг ифодасидир.

Озарбайжондаги кўпгина мактаблар, кутубхоналар, маданият уйлари ҳамда проспектларнинг номлари улуғ шоирнинг номи билан аталади. Бокудаги кўркам майдонлардан бирида сатирик шоирга монументал ҳайкал ўрнатилган.

Озарбайжон халқининг улуғ фарзанди — М. А. Собирнинг ажойиб шеърларида тараннум этилган озодлик қуёши бизнинг мамлакатимиз устида нур сочмоқда.

М. ОРИФ,
танқидчи-ёзувчи, профессор.

Илмий тўплам

Яқинда Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти олимлари илмий ишларининг XXII тўплами босмадан чиқди. Техника фанлари доктори, профессор Ш. М. Гофман таҳрири остидаги бу тўплам қурилиш механикасига бағишланади.

Тўпламда кўпгина қимматли мақолалар босилган. Жумладан, техника фанлари кандидати, доцент Эшон Одилхўжаев, доцент Тоҳир Ғуломов, ассистентлардан Т. Абдукомилов, Б. Узоқбоев ва В. Кандратьевларнинг илмий ишлари ва бир неча назарий масалалар ёритилган.

Бу янги тўплам катта амалий ва назарий аҳамиятга эга.

М. СУЛТОНОВ,
бинокор-инженер.

ФУТБОЛ

„Пахтакор"—„Татран"

«Пахтакор» футболчиларининг халқаро ўйинлар ҳисобига яна бир ғалаба қўшилди. Бу ғалабани ўзбек футболчилари кеча марказий «Пахтакор» стадионида Чехословакиянинг «Татран» командаси билан бўлган учрашувда қўлга киритдилар.

Маълумки, бундан бир ой илгари тошкентликлар дўст мамлакатда бўлиб, бир неча ўйинлар ўтказган эдилар. Ўзбекистонга жавоб визити билан Шарқий словак шаҳри Прешовдан келган «Татран» футбол командаси мамлакат биринчилигида қатнашувчи коллективдир.

Ўртоқлик учрашувини зўр уюшқоқлик билан ўтказган тошкентликлар 35-минутда муваффақиятга эришдилар: Г. Красницкий урган тўп мўлжалга борди. Иккинчи бўлимда марказий ҳужумчимиз меҳмонларни яна икки марта ўйиннинг майдон ўртасидан бошлашга мажбур қилди. Чехлар 11 метрдан берилган штраф тўпини дарвозага киритдилар.

Ғоят дўстона вазиятда ўтган бу ўртоқлик учрашувида чехлар 1:3 ҳисоби билан мағлубиятга учраган бўлсалар ҳам, уларнинг кучли техник маҳорати яққол кўринди.

5 ТУРДАН СЎНГ

Мамлакат биринчилиги учун бошланган курашнинг 5 тури орқада қолди. Ҳозир командаларнинг турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

I ГРУППА

	у.	ю.	д.	м.	т.	о.
«Динамо» К.	5	4	1	—	9-5	9
СКА	5	2	3	—	9-5	7
«Зенит»	5	2	3	—	7-3	7
ЦСКА	4	2	2	—	9.1	6
«Шахтёр»	4	2	1	2	7-6	5
«Спартак» Ер.	4	1	2	1	5-5	4
«Молдова»	4	1	1	2	5-6	3
«Жальгирис»	5	1	1	3	3-13	3
«Даугава»	5	1	—	4	3-5	2
«Қайрат»	4	—	2	2	2-5	2
«Локомотив»	5	1	—	4	6-11	2

II ГРУППА

	у.	ю.	д.	м.	т.	о.
«Пахтакор»	5	2	3	—	6-3	7
«Спартак» М.	5	3	—	2	13-7	6
«Динамо» М.	5	2	2	1	7.2	6
«Динамо» Л.	4	3	—	1	4-5	6
«Авангард»	4	2	1	1	2-1	5
«Торпедо» К.	5	1	3	1	5-6	5
«Торпедо» М.	4	1	2	1	3.4	4
«Нефтяник»	5	—	4	1	0-1	4
«Динамо» Тб.	5	1	2	2	2-4	4
«Крилья Советов»	4	1	—	3	3.8	2
«Беларусь»	4	—	1	3	2-6	1

БОКСЧИ ЧЕМПИОНЛАР

4 кун давомида пойтахтимиздаги М. Горький номли паркнинг эстрада саҳнасида бокс бўйича Тошкент шаҳар биринчилиги бўлиб ўтди. Пойтахт чемпиони деган номни олиш учун 100 дан ортиқ спортчилар куч синашдилар. Мусобақада Фарғона, Марғилон ва Иркутск боксчилари ҳам қатнашди.

Кескин спорт курашларидан сўнг вазн тартибида 1962 йилги Тошкент шаҳар чемпиони деган фахрли номни қуйидагилар олдилар: А. Цой («Спартак»), Ю. Советкин (АСК), Ғ. Ғуломов («Динамо», В. Метляев (Иркутск), Е. Халидов («Меҳнат резервлари»), В. Шаров («Буревестник»), В. Крестников («Меҳнат резервлари»), А. Гончий («Локомотив»), А. Баранов («Спартак»).

Умумкоманда ҳисобида «Спартак»нинг аҳил командаси (тренери Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер Ю. В. Бухман) биринчи ўринни олди. Иккинчи ўринни «Буревестник» студентлар спорт жамиятининг вакиллари, учинчи ўринни «Меҳнат резервлари» спортчилари эгалладилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Халқаро аҳвол

АДОЛАТ ТАНТАНА ҚИЛМОҒИ КЕРАК

МОСКВА, 25 май (ТАСС). Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети баёнот эълон қилди. Баёнотда бундай дейилади: Миллий озодлик ҳаракатининг раҳбари, Патрис Лумумба ишининг содиқ ва изчил давомчиси, Конго бирлигининг мард курашчиси Антуан Гизенга парламент дахлсизлиги ҳуқуқидан маҳрум қилинганлиги ҳақидаги хабарни эшитиб, Совет Иттифоқи жамоатчилиги ғоят ташвишланмоқда.

«Конго халқи бирлигининг таниқли курашчиси Антуан Гизенга дастлаб ғайри қонуний тарзда қамоққа олинди, узоқ вақт ҳибсда сақланди, батамом яккалаб қўйилди, шунинг кетидан эса, парламент дахлсизлиги ҳуқуқидан маҳрум қилинди, унга нисбатан қилинган ана шу ҳаракатлар, деб таъкидланади баёнотда, империалистик доиралар гиж-гижлаётган реакцион кучлар Конго халқининг миллий қаҳрамонидан ўч олишга ҳозирлик кўраётганликларидан далолат беради».

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети мустамлакачиларнинг янги жиноятига йўл қўймаслик учун БМТ секретариатидан А. Гизенга ишига дарҳол аралашишни талаб қилади. Комитет миллион-миллион совет кишилари номидан холис ниятли кишиларнинг ҳаммасини Конго халқининг ватанпарварини ҳамда мустамлакачилик ва империализмга қарши оташин курашчини ҳимоя қилиш учун тағин ҳам қатъий чоралар кўришга чақиради.

Биз Н. С. Хрушчевнинг фикрига қўшиламиз

ХАНОЙ, 26 май. (ТАСС). Н. С. Хрушчев радио ва телевидение орқали нутқ сўзлаб бўлган маҳалда Вьетнам Демократик Республикасининг пойтахтида ярим кеча бўлиб қолаёзган эди. Шундай бўлса ҳам, Ханой радиоси ана шу нутқнинг қисқа баёнини эшиттиришга ҳар қалай улгурди. Радио бугун эрталабдан бошлаб нутқнинг муфассалроқ баёнини бир неча марта эшиттирди. Тинчликни ҳимоя қилиш Вьетнам комитетининг бош секретари Зионг Бак Май ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: «Мен ўртоқ Хрушчевнинг радиомиз орқали берилган нутқини диққат билан эшитдим, унинг Болгарияда сўзлаган нутқларини ўқиган эдим. Комил ишонч билан шуни айта оламанки, бутун Вьетнам халқи Н. С. Хрушчевнинг сўзларига батамом қўшилади, яъни Таиланд, Лаос ва Жанубий Вьетнам халқлари Америка империалистларини ўз мамлакатларидан эртами-кеч ҳайдаб чиқарадилар».

Франконинг қонли диктатурасига қарши

НЬЮ-ЙОРК, 26 май. (ТАСС). Кеча Медисон-Авеню билан 53-стритнинг муюлишида нью-йоркликлар Франконинг қонли диктатурасига қарши норозилик белгиси сифатида Испания консульхонасини бир соат қуршаб олдилар. Норозилик намойишини Линкольн номли бригада ветеранларининг Америка комитети уюштирди. Ана шу бригада Испанияда гражданлар уруши бўлган вақтда қонуний ҳукумат томонида туриб Франкога қарши жанг қилган эди.

Намойишчиларнинг сафида кекса кишилар, хотин-қизлар, ёшлар, Испаниядаги гражданлар уруши қатнашчиларининг фарзандлари бўлган студентлар бор эди. Улар давра тузиб, оҳиста ҳаракат қилар эканлар, овозларининг борича: «Хотин-қизлар испан турмаларидан озод қилинсин!», «Испания яшасин, Франко йўқолсин!» деб хитоб қилдилар.

Бутун демократия Америка номидан норозилик топшириш ҳамда Испания студентлари ва иш ташлаган ишчиларга қарши репрессиялар тўхтатилишини талаб қилиш учун намойишчиларнинг вакиллари консульхона биносига қараб юрдилар. Консульхона берк бўлиб чиқди: унинг ходимлари намойиш бошланмасдан уч соат илгари бинодан кетиб қолган эканлар.

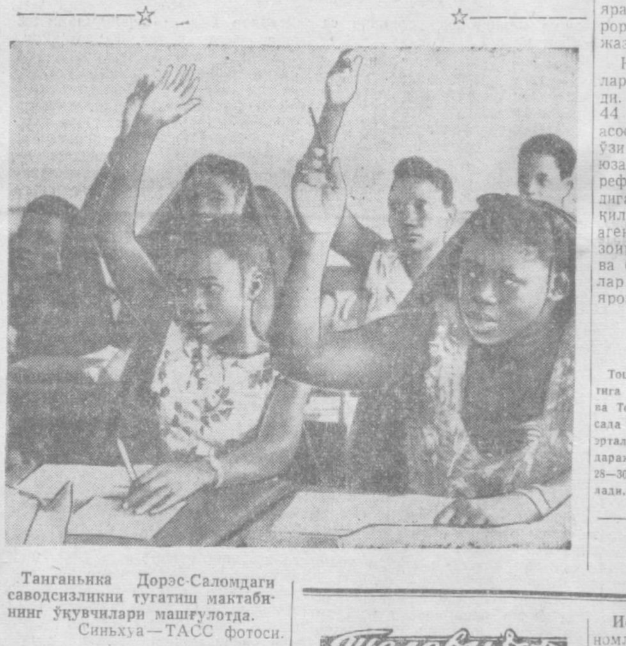

Танганьика Дорэс-Саломдаги саводсизликни тугатиш мактабининг ўқувчилари машғулотда.

Синьхуа—ТАСС фотоси.

УЛУҒ ДЎСТЛИК

БУХАРЕСТ, 27 май. (ТАСС). «Скинтейя» газетаси бугун бундай деб ёзади: Руминия Халқ Республикасининг меҳнаткашлари румин халқи билан коммунизм қураётган совет халқи ўртасидаги қардошларча бузилмас дўстликка улуғ дўстлик деб ном берганлар. Совет Иттифоқининг партия-ҳукумат делегацияси Руминия Халқ Республикасига сафар қилажаги тўғрисидаги хабарни ҳамма зўр шодлик ҳисси билан кутиб олди. Ишчилар, инженерлар, коллектив хўжаликларнинг аъзолари, фан ва маданият арбоблари бу воқеани социализм ва тинчликка хизмат қилаётган дўстлигимизни янада ривожлантиришга қўшилган янги ва муҳим ҳисса, деб билмоқдалар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев — халқимизнинг қадрдон ва вафодор дўсти, коммунизм ва тинчлик ишининг ғалабаси учун синалган курашчидир, деб ёзади Клуж заводининг ишчиси Василе Лэгран «Скинтейя» газетасида босилган хатида. Ҳар биримиз азиз меҳмонлар бизнинг Клуж шаҳримизни ҳам келиб кўришини истаймиз. Биз ўтган йиллар мобайнида партиямиз раҳбарлигида барпо қилган нарсаларимизни уларга кўрсатамиз. Шаҳримизга марҳамат қилгайсиз, азиз меҳмонлар!

Биз келадиган меҳмонларни хурсанд бўлиб кутиб оламиз, азиз дўстлар ва совет ўртоқлар, деб таъкидланади Силтан қишлоғидаги миллионер коллектив хўжаликнинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Георге Гоин хатида. Биз шу билан фахрланамиз ва бахтиёрмизки, биз совет колхозларидан илҳомбахш намуна олиб, ўз ютуқларимизни қўлга киритдик.

ФАШИСТЛАРНИНГ ЖИНОЯТЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

ПАРИЖ, 27 май. (ТАСС). ОАСчилар қилаётган жиноятларнинг рўйхатига янги ёвузликлар қўшилмоқда. Улар кечаги кун давомида Жазоир территориясида 35 кишини ўлдирдилар ва 31 кишини ярадор қилдилар.

Жазоир шаҳрида фашистлар 26 террористик ҳаракат қилиб, 22 кишини ўлдирдилар ва 30 кишини ярадор қилдилар. Фашистлар террори қурбонларининг кўпчилиги жазоирликлардир.

Кеча бутун Жазоирда ОАСчилар қўйган бомбалар портлаб турди. Жазоир шаҳрининг ўзидагина 44 бомба портлади. Террористлар асосан, Жазоирнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши тўғрисидаги масала юзасидан 1 июлда ўтказиладиган референдум вақтида овоз бериладиган мактаб биноларини вайрон қилишга интилдилар. Франс Пресс агентлигининг билдиришича, Жазоир шаҳрида бомбалар портлаши ва бунинг кетидан чиққан ёнғинлар натижасида 18 мактаб биноси яроқсиз ҳолга келган.

ОБ-ҲАВО МАЪЛУМОТИ

Тошкент об-ҳаво бюросининг маълумотига қараганда бугун кундузи Тошкентда ва Тошкент областида ҳаво ўзгариб турсада ёғингарчилик бўлмайди. Температура эрталаб Тошкентда 13—15, областда 12—17 даража иссиқ бўлади. Кундузи Тошкентда 28—30, областда 26—31 даража иссиқ бўлади.

Редактор ўринбосари
И. СУЛАЙМОНОВ.

СУД ЗАЛИДАН

Текинхўрнинг жазоси шу

Октябрь район Ҳамза кўча, Уйланиш проезди 2-тупикдаги 26-уйда яшовчи А. Мирзааҳмедов 4—5 йилдан буён фойдали меҳнат қилмай, текинхўрлик билан кун кечирарди. Ниҳоят у қонли жиноятга ҳам қўл урди.

Яқинда Тошкентга Чимбой шаҳридан ўз укасини кўриш учун келган Қ. Омонбоевнинг изига тушди. Макр билан уни хилват жойга олиб борди-да, тўсатдан темир асбоб билан уриб йиқитди, жабрланувчи ҳушидан кетди. Қароқчи унинг ёнидан 470 сўм пули ва «Чайка» қўл соатини олиб, ғойиб бўлди.

Октябрь район милициясининг қидирув бўлими жиноятчини қўлга туширди. Яқинда унинг иши судда кўрилиб, 4 йил қамоқ жазосига ҳукм қилинди, жабрланувчининг пули ва соати ундириб берилди.

Ҳ. ТОШХЎЖАЕВ,
халқ маслаҳатчиси.

Телевизор

29 МАЙ

Рус тилида: 18.00 —Эртага биринчи имтиҳон, 18.15 — Саноат ходимлари учун Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтидан эшиттириш, 18.40 — Шоир Петрусь Бровка (Ленин мукофоти лауреатлари), 19.10 — Телевизион янгиликлар.

Ўзбек тилида: 19.25 — Миллий мактабларда рус тилини ўқитиш масалаларига бағишланган иккинчи республикалараро илмий конференция қатнашчиларининг талабларига биноан концерт, 20.25 — Телевизион янгиликлар, 20.40 — Шоир Алекпер Тоирзода Собир (Туғилганига 100 йил тўлиши муносабати билан), 21.00 — М. Шолохов асарлари экранда.

22.25 — Совет Армияси Марказий театрининг артистлари студиямизда.

Театр

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА—29/V да **Ганг дарёсининг қизи.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бинода) — 30/V да **Уч баҳодир.**

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Жўшқин йиллар (кенг экранли фильм) — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Истиқбол йўли — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), ўзбек тилида), «МИР», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда, рус тилида).

Ғурурли Лойза — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Пласа Уинкуль — «ИСКРА» (кеч соат 10.20 минут ва 10-45 минутда).

Аленка — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 ва 10 яримда бошланади)

Қизлик йиллар — «ОКТЯБРЬ».

Истиқбол йўли — «ВАТАН» (ўзбек тилида), НАВОИЙ номли, ТЕЛЬМАН номли, «УДАРНИК» (рус тилида).

Она қасами — «ПАХТАКОР».

Номаълум ғов — ПУШКИН номли.

Ғурурли Лойза — НАВОИЙ номли (кеч соат 10-40 минутда).

Жўшқин йиллар — «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч соат 10-яримда).

Салибчилар (1 ва 2-серия) — КАФАНОВ номли, «ПОБЕДА».

Актер Йоллер — «ШАРҚ».

Пласа Уинкуль — «ФЕСТИВАЛЬ».

Карл Маркс кўчаси, 7-уйда турувчи **Анна Платоновна Илёсованинг** Конструкторлар кўчаси, 2-уйда турувчи Явдат Хасанович Илёсовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

ПРИЛАВКА ОСТИДАГИ КИМНИКИ?

Отахонларнинг суҳбати қизиқ ўтди.

— Шаҳримизда коммунистик меҳнат ва юксак маданият шаҳри номини олиш учун кураш қизиб кетди. Қандай яхши! Бу курашга ҳар ким ўз ҳиссасини қўшсам дейди. Лекин баъзи бир ўртоқларимизнинг қилаётган иши кишининг ғашини келтиради. Шаҳар марказидаги 7-оёқ кийимлари магазинини кўрган бўлсангиз керак. Мудири Борис Катаев деган киши. Харидорлар бу магазин ходимларидан ва айниқса унинг мудиридан дод дейишади. Дурустроқ мол келиб тушдими, дарҳол босди-босди бўлади. Мана кечагиси: магазинга ҳар хил оёқ кийимлари келди деб айтишди. Қизим айтган туфлини излаб бордим. Борсамки, сотиб бўлдик, дейишди.

— Чиндан ҳам сиз борганга қадар сотишгандир?

— Қайда, туфлиларнинг яхши-яхшисини ажратиб, прилавка остига қўйган экан. Текширмоқчи эдик, рухсат бермади. Шу пайт шаҳар савдо бошқармасининг бош инспектори Ҳамид Мамедов келиб қолди. Бундан хурсанд бўлдик. Чунки у бизга масалани аниқлашда ёрдамлашади деган умидимиз бор эди. Афсуски, бунинг акси бўлиб чиқди. Сўзимизни эшитгиси ҳам келмади. Магазин мудири билан кўз қисишиб, складга кириб кетди.

— Шундан сўнг нима бўлди?

Складда бирам ажойиб туфлилар бор эканки, бай-бай-бай... Нега бу туфлиларни сотмаяпсизлар, деб сўрасак:

— Бунисини мен олмоқчиман, — деди сотувчи Яушкина прилавка остидаги 9171-артикулли туфлини кўрсатиб. Унинг бу гапига ишониб бўлмасди. Чунки нархи 35 сўмлик бу туфли магазинга бундан қарийб бир ой олдин келтирилган экан. Шу хилдаги туфлилардан ҳаммаси бўлиб 8 жуфт борлиги аниқланди. Қизиғи шундаки, сотувчининг гапига қараганда, у фақат бир жуфтини ажратиб қўйган. Қолганлари ким учун эканлиги бизни қизиқтирди. Мудир саволимизга жавоб бериш ўрнига кетма-кет кифтини учирди.

7, 112, 230-артикулли эркаклар туфлисининг «тарихи» қизиқ бўлди. Фактураси йўқ экан. Мудир олдин бир дўстим оёғимга кичиклик қилди, базага борганингда алмаштириб келарсан деб ташлаб кетган эди, деди. Лекин у орадан кўп ўтмай ўз фикрини ўзгартирди. Бунга ҳалиги сотувчи сабабчи бўлди. У, туфлининг базадан келтирилганлигига анча вақт бўлганини айтди. Шундан сўнг мудир ҳа, ана энди эсимга келди, базадагилар фактурани бузиб беришган экан, деди. Унинг ҳар иккала фикрига ҳам қўшилиб бўлмас эди. Бу нарсани мудирнинг ўзи ҳам сезди шекилли, ўз фикрига ўзи қарши чиқди.

— Бу брак туфли, олдинги йиллардан қолган, — деди у, — фактурасини ҳам топшириб юборганмиз, керак бўлса архивдан топиш мумкин.

Мана қаранг, мудир бир лаҳзада уч хил фикр айтди. Шу куни текширишда 24-84465, 115-8080, 2130, М-5346, 908-2261-543-12, 967116-622-артикулли туфлилар ҳам бор экан. Ана шуларга асосланиб акт тузилди.

— Актга кимлар қўл қўйди?

— Актгами? Республика Савдо министрлигининг жамоатчи инспектори, пенсионер Б. Б. Котишинер, «Узбекхиммаш» заводи ишчиларидан П. И. Богочева, А. Я. Алябева, шаҳар торгининг инспектори Кабаладзе, яна бир қатор кишилар...

«Чирчикторг»нинг бош инспектори актга қўл қўйиш олдидан магазин мудирига кўз қирини ташлади, мудир бир-икки йўталиб қўйди, сўнг билинар-билинмас кўзини қисди. Кўз қисишнинг бир балоси борга ўхшайди. Инспекторимизнинг қиёфаси ана шунақа. Камчиликларнинг олдини олиш ўрнига одамларнинг кўзига қараб иш тутаяпти.

— Инспекторнинг бу қилиғи «Чирчикторг» раҳбарларига маълум эмасми?

Жавобни «Чирчикторг»нинг раҳбарларидан кутамиз.

Суҳбатни оққа кўчирувчи.

Б. ЭРҚОРОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») —орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари — 33786. Секретариат — 34808, 31936. Хатлар бўлими —34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 25885. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор —26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 00979. Нашр. Г. — 1601.